

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark

2021

Sveriges officiella
statistik

Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2021

Producent SCB, Statistiska centralbyrån
Ekonomisk statistik och analys

Förfrågningar Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

Du får kopiera och på annat sätt mångfaldiga innehållet.
Vi vill dock att du uppger källa på följande sätt:
Källa: SCB, Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar,
hänsynsytor samt improduktiv skogsmark 2021 MI 41 2021A02

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2021

Producer Statistics Sweden

Enquiries Karin Hedeklint
+46 10 479 40 00
mark.vatten.gis@scb.se

You may copy and otherwise reproduce the contents in this publication.
However, remember to state the source as follows:
Source: Statistics Sweden, Formally protected forest land, voluntary
set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2021

ISSN: 1654-3947 (Online)
URN:NBN:SE:SCB-2022: MI41BR2202_pdf

Denna publikation finns enbart i elektronisk form på www.scb.se
This publication is only available in electronic form on www.scb.se

Innehåll

Fyra former av skogsmark	6
Sammanfattning	6
Formellt skyddad skogsmark.....	8
Frivilliga avsättningar	8
Hänsynsytor	9
Improduktiv skogsmark	9
Skogsmark i Sverige	10
Överlapp mellan former	11
Regional statistik	12
Regioner (naturgeografiska regioner SUS).....	12
Landsdelar.....	14
Arealer som har tillkommit under 2021.....	15
Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)	16
Nya arealer per landsdel	16
Tidsserie från 2010.....	17
Formellt skyddad skogsmark	19
Formellt skyddad skogsmark utan överlapp	22
Ovan och nedan den fjällnära gränsen	23
Regioner (Naturgeografiska regioner SUS)	26
Län	27
Markägare av formellt skyddad skogsmark.....	30
Frivilliga avsättningar	32

Arealer för frivilliga avsättningar	32
Markägare av frivilliga avsättningar	34
Frivilliga avsättningar över tid.....	34
Hänsynsytor	36
Arealer för hänsynsytor	36
Hänsynsytor över tid.....	37
Markägare	39
Improduktiv skogsmark.....	40
Arealer med improduktiv skogsmark.....	40
Kort om statistiken.....	42
Statistikens ändamål och innehåll.....	42
Definitioner och förklaringar	42
Skogsmark.....	42
Produktiv skogsmark.....	43
Former.....	43
Formellt skyddad natur	43
Frivilliga avsättningar	48
Hänsynsytor	48
Improduktiv skogsmark	49
Regioner	49
Statistikens framställning.....	52
Formellt skyddad skogsmark.....	52
Frivilliga avsättningar	56
Hänsynsytor	56
Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen.....	58

Statistikens kvalitet	59
Formellt skyddad skogsmark.....	59
Frivilliga avsättningar	61
Hänsynsytor	61
Improduktiv skogsmark	62
Förändringar jämfört med föregående års statistik	63
Formellt skyddad skogsmark.....	63
Frivilliga avsättningar	63
Hänsynsytor	63
Improduktiv skogsmark	64
Revideringar.....	64
Bra att veta.....	65
Information hos andra myndigheter.....	65
Tips vid användning av statistiken	66
Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2021	67
Summary	67
List of terms	70

Fyra former av skogsmark

Sammanfattning

Här redovisas en sammanhållen statistik för fyra former av skogsmark:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark.

I den officiella statistiken summeras inte arealer och andelar för de fyra formerna. Det beror på flera faktorer, bland annat att det är stora juridiska skillnader mellan formerna avseende hur de kan påverka markanvändningen på ytan där de är belägna. Det finns även stora skillnader i metod för hur arealerna beräknas, till stor del beroende på vilka dataunderlag som finns tillgängliga för statistiken. Dessutom är inte statistiken värderad i relation till nationella eller internationella mål. Allt detta kan leda till att summeringar blir missvisande.

Tabell 1. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, 2021

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	1 327 600	2 369 800	5,8%	8,8%
Frivilliga avsättningar	1 307 000	1 307 000	5,6%	4,7%
Hänsynsytor	497 200	497 200	2,1%	1,8%
Improduktiv skogsmark, utanför formellt skydd	0	3 097 800	0,0%	11,1%

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skyddad skogsmark beräknas med hjälp av Naturvårdsregistret och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Statistiken över hänsynsytor skattas utifrån senast kända värde, treårsmedelvärdet vid avverkningssäsong 2016/17.

Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år. Arealer på produktiv skogsmark kan inte förekomma, enligt definitionen av improduktiv skogsmark. Överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark är skattade och exkluderade från improduktiv skogsmark. Formellt skydd redovisas i sin helhet. Överlapp mellan frivilliga avsättningar och övriga former redovisas inte i statistiken. Överlapp kan finnas, men det är inte tillräckligt undersökt för redovisning.

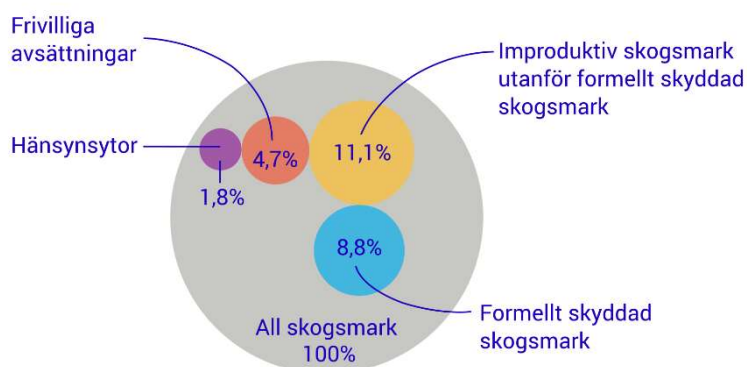
Andel frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark beräknas med hjälp av Riksskogstaxeringens statistik över Sveriges hela areal produktiv skogsmark och skogsmark totalt. Andel formellt skydd beräknas med hjälp av Nationella marktäckedata NMD 1.1 och dess skattning av produktiv och total skogsmarksareal.

I samband med publiceringen av 2021 års statistik, har följande revideringar gjorts i SCB: interaktiva webbverktyg, Statistikdatabasen: Statistik över frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Värden för improduktiv skogsmark har justerats utifrån värden som SLU presenterar för respektive år, i sin officiella statistik för 2018 och 2019.

Ändringarna har inte gjorts i äldre rapporter. Jämförelser över tid ska därför inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivilig/

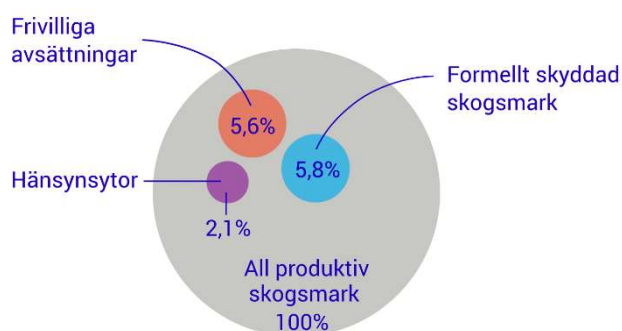
Det förekommer överlapp både inom och mellan de fyra formerna, vilket innebär att flera objekt kan vara belägna på samma yta. Statistiken redovisar främst arealer utan överlapp. Drygt en fjärdedel av den improduktiva skogsmarken överlappas av formellt skydd. Diagram 1 redovisar improduktiv skogsmark utan överlapp. För den produktiva skogsmarken redovisas arealer för tre av formerna. Där förekommer inte överlappande arealer i statistiken.

Diagram 1. Statistiken former av skogsmark, med andel av all skogsmark i Sverige, 2021

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Diagram 2. Statistiken former av produktiv skogsmark, med andel av all produktiv skogsmark i Sverige, 2021

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska proportionerna. Summering av andelar i figuren bör inte göras, med anledning av metodmässiga och juridiska skillnader mellan formerna.

Formellt skyddad skogsmark

Formellt skyddad skogsmark är skogsmark som regleras av lagar och förordningar, samt ingångna avtal och enskilda beslut. I den här statistiken är det ett samlingsbegrepp för olika instrument för skydd av skogsmark. De förekommer både på produktiv och på improduktiv skogsmark. De instrument som ingår i statistiken är:

1. Nationalparker
2. Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Biotopskyddsområden
4. Natura 2000 med skogshabitat
5. Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
6. Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
7. Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, som inte vunnit laga kraft
8. Markersättningar för bildande av naturreservat.

Vid utgången av 2021 omfattade den formellt skyddade skogsmarken nästan 2,4 miljoner hektar, vilket motsvarar knappt 9 procent av Sveriges totala skogsmarksareal. Av dessa var mer än 1,3 miljoner hektar produktiv skogsmark, vilket motsvarar nästan 6 procent av landets hela produktiva skogsmarksareal. Det är stora överlapp mellan de olika instrument som ingår i det formella skyddet. I summeringen av det formella skyddet har de överlappande arealerna räknats bort till en nettoareal.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med produktiv skogsmark där markägaren frivilligt har fattat beslut om att inte utföra åtgärder som kan skada naturvärden, kulturmiljöer eller sociala värden. Områdena ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, vilka beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

Vid utgången av 2021 omfattade de frivilliga avsättningarna mer än 1,3 miljoner hektar, vilket motsvarar nästan 6 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal och nästan 5 procent av den totala arealen skogsmark.

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen lämnats vid föryngringsavverkning. Ingen mätning av hänsynsytorernas varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar. Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark.

Hänsynsytorerna är preliminärt skattade till att omfatta nästan en halv miljon hektar år 2021, vilket motsvarar cirka 2 procent för både den produktiva och totala arealen skogsmark.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, myrar med träd eller buskar, samt glest trädbevuxna hållmarksområden.

Formellt skyddad skogsmark innehåller delvis improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Den improduktiva skogsmarken omfattar totalt 4,4 miljoner hektar, inklusive överlapp av formellt skyddad skogsmark. Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd omfattar 3,1 miljoner hektar, eller 11 procent av Sveriges totala skogsmarksareal.

Skogsmark är mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Improduktiv skogsmark är skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Med andra ord är det skogsmark som inte är produktiv enligt ovanstående definition.

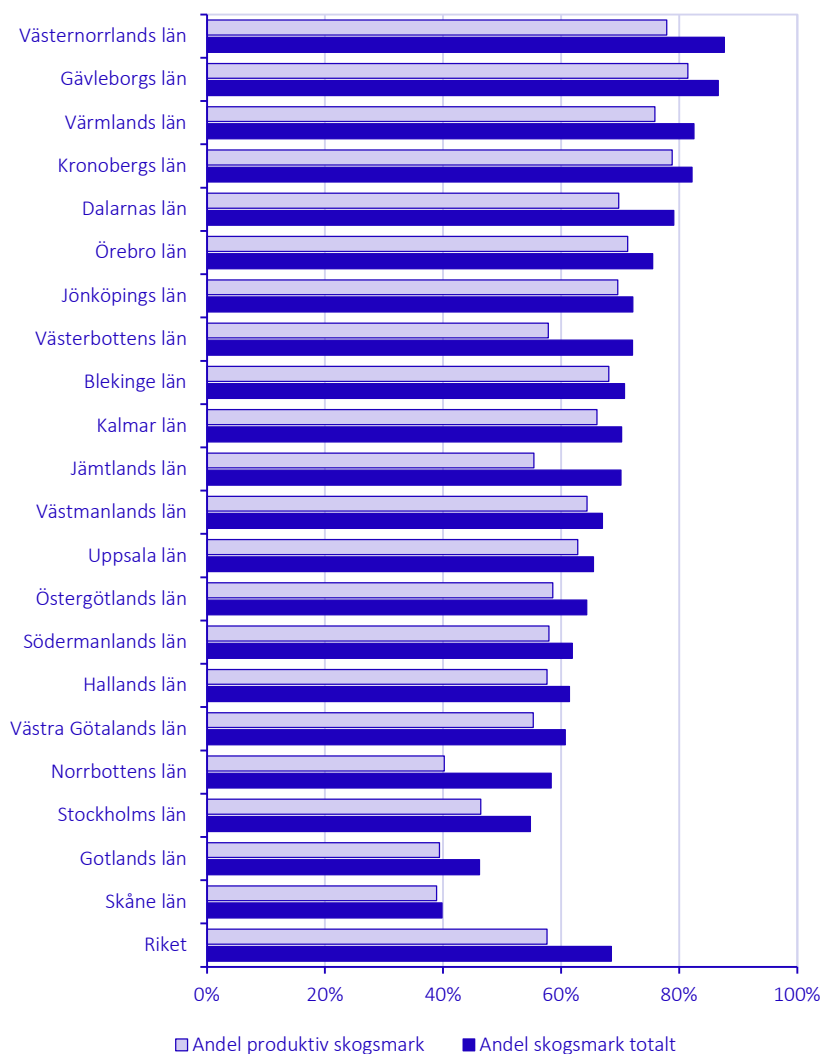
Skogsmark har länge varit en viktig naturresurs i Sverige. Historiskt har den varit en förutsättning för viktiga näringar, som gruvdrift och fartygsbyggande. Idag är skogen en viktig källa för bland annat virkes- och pappersproduktion, energiutvinning och rekreation. Skogsmarken bidrar även till klimatreglering, vattenrening och utgör en livsmiljö för växter och djur.

Skogsmark i Sverige

Skogsmark är det dominerande markslaget i Sverige. Enligt Riksskogstaxeringens statistik utgör skogsmarken 28 miljoner hektar, vilket motsvarar 69 procent av Sveriges hela landareal. Med en så hög andel skogsmark är Sverige, näst efter Finland, det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till den totala landarealen (källa: *Food and Agriculture Organization of the United Nations (FAO), Forest Europe (FE)*).

De tre län som har störst skogsmarksareal i absoluta tal finns i de norra delarna av Sverige. Det är Norrbotten, Västerbotten och Jämtlands län. De län som har minst skogsmarksareal är Gotland, Blekinge och Halland. Störst andel skogsmark av länens hela landareal har Västernorrland, Gävleborg och Värmlands län. Skåne, Gotland och Stockholm har lägst andel skogsmark.

Diagram 3. Andel skogsmark av total landareal per län, 2019

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år.

Överlapp mellan former

Att de fyra olika formerna överlappar varandra innebär att flera former kan vara belägna på samma yta. Det förekommer framför allt mellan den formellt skyddade skogsmarken och improduktiv skogsmark. Överlapp kan förekomma mellan frivilliga avsättningar, hänsynsytor och övriga två former, men det är inte tillräckligt undersökt för att kunna redovisas i statistiken. Därför redovisar den här statistiken endast överlapp mellan formellt skydd och improduktiv skogsmark.

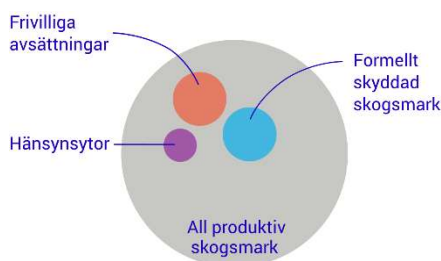
Statistiken visar de fyra formerna enligt en hierarki som startar med den formellt skyddade skogsmarken, vilken redovisas i sin helhet. Eftersom statistiken inte redovisar eventuella överlappande arealer för frivilliga avsättningar och hänsynsytor, visas de fullständiga arealerna även för dem.

Den improduktiva skogsmarken redovisas i två kolumner, där den ena visar hela arealen improduktiv skogsmark, inklusive överlapp med formellt skydd. Den sista kolumnen visar improduktiv skogsmark som har justerats för överlappande arealer. Den visar därmed arealen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd.

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika instrumenten för formellt skydd. Framför allt är det natura 2000-områden som överlappas av nationalparker och naturreservat. I den här statistiken har de överlappen räknats bort till en nettoareal.

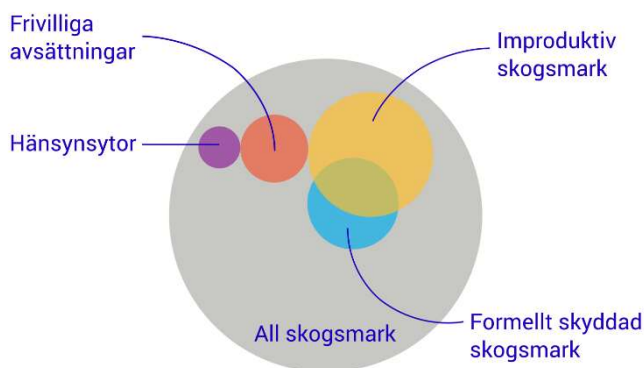
Enligt statistiken saknas överlappande arealer på produktiv skogsmark. Där förekommer endast formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar och hänsynsytor.

Figur 2. Statistikens tre former av produktiv skogsmark

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirkelarna motsvarar de faktiska proportionerna.

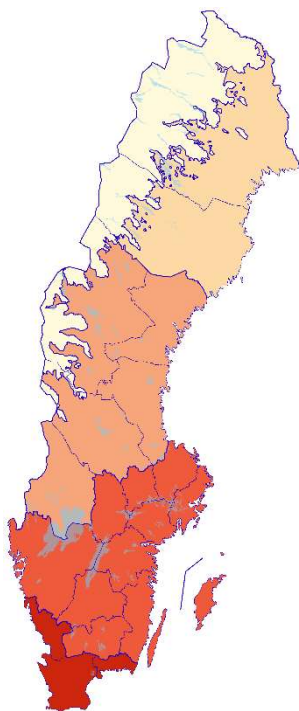
Figur 1. Statistikens fyra former av skogsmark, illustration av överlapp

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen. Storleken på cirkelarna motsvarar de faktiska proportionerna.

Regional statistik

Karta 1. Naturgeografiska regioner som används i statistiken, med den fjällnära regionen i ljus färg i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar marken nedan den fjällnära regionen. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

Nedan den fjällnära gränsen har Sverige fyra naturgeografiska regioner. Från norr till söder är det den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemorala regionen. Området ovan den fjällnära gränsen är den fjällnära regionen. Den omfattar delar av länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*.

Den formellt skyddade skogsmarken omfattar nästan 2,4 miljoner hektar, varav 1,3 miljoner hektar med produktiv skogsmark. 1 447 100 hektar finns i den fjällnära regionen, varav 564 200 hektar på produktiv skogsmark. Nedan den fjällnära regionen finns 922 600 hektar formellt skyddad skogsmark, varav 763 400 hektar produktiv skogsmark.

Den totala arealen improduktiv skogsmark omfattar nästan 2 miljoner hektar i den fjällnära regionen. Nedan den fjällnära gränsen omfattar det knappt 2,5 miljoner hektar. Improduktiv skogsmark som inte överlappas av formellt skydd omfattar nästan 3,1 miljoner hektar totalt i Sverige. Av dessa är 763 300 hektar belägna i den fjällnära regionen, vilket motsvarar en fjärdedel av all improduktiv skogsmark utanför formellt skydd. Improduktiv skogsmark nedan den fjällnära regionen och utanför formellt skydd omfattar drygt 2,3 miljoner hektar. De största arealerna är belägna i de nordligaste regionerna.

Frivilliga avsättningar och hänsynsytor kan inte redovisas för den fjällnära regionen, eftersom det saknas detaljerade data för de formerna. Frivilliga avsättningar kan däremot redovisas på länsnivå, vilket möjliggör en summering till de naturgeografiska regionerna, exklusive den fjällnära regionen. Hänsynsytor har endast regional redovisning på de fyra landsdelarna.

För alla former som ingår i redovisningen efter naturgeografisk region, finns de minsta arealerna i den sydligaste regionen, den nemorala. Det är också den ytmässigt minsta regionen, omfattande länen Blekinge, Skåne och Halland.

Tabell 2. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per region, 2021
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	564 200	1 447 100	*	**	1 946 400	763 300
2. Nordboreal	263 700	337 000	326 800*	**	1 067 700	992 500
3. Sydboreal	226 200	271 200	564 200*	**	930 000	884 000
4. Boreonemoral	234 400	272 300	361 600	**	460 600	423 000
5. Nemoral	39 200	42 100	54 400	**	37 600	35 000
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	763 400	922 600	1 307 000*	497 200	2 495 900	2 334 500
Hela Sverige	1 327 600	2 369 800	1 307 000	497 200	4 442 200	3 097 800

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värden för region 2 och 3 är inklusive arealer i den fjällnära regionen.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Riksvärdet för hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverknings säsong 2016/17.

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade.

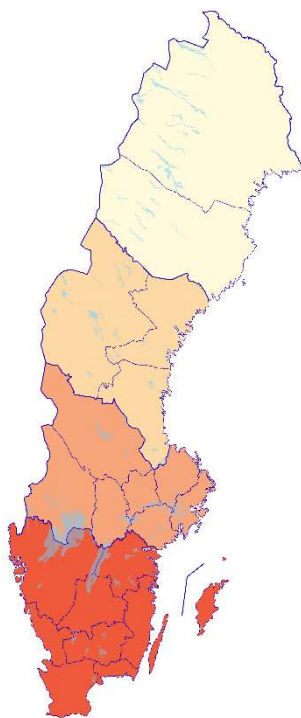
Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mittenår.

Karta 2. De fyra landsdelar som används i statistiken. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: SCB

Landsdelar

De största arealerna formellt skyddad skogsmark finns i landsdelen Norra Norrland, med 1 547 700 hektar totalt, varav 703 600 hektar produktiv skogsmark. Därefter finns störst arealer i Svealand, med 333 100 hektar, varav 261 800 hektar produktiv skogsmark.

Frivilliga avsättningar omfattar 1,3 miljoner hektar av Sveriges produktiva skogsmark. De är relativt jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar. De största arealerna finns i Södra Norrland, där de beräknas omfatta 351 500 hektar.

Hänsynsytorna skattas till att omfatta knappt 0,5 miljoner hektar produktiv skogsmark. Även de är jämnt fördelade mellan Sveriges landsdelar, med en mindre övervikt för Södra Norrland, där arealerna skattas till 152 100 hektar.

Den totala arealen improduktiv skogsmark omfattar 2,5 miljoner hektar i Norra Norrland. Det är mer än hälften av Sveriges hela areal improduktiv skogsmark. I Södra Norrland är arealen drygt 1 miljoner hektar, vilket motsvarar nästan en fjärdedel av all improduktiv skogsmark.

Improduktiv skogsmark som inte är formellt skyddad omfattar nästan 1,5 miljoner hektar i Norra Norrland och 864 500 hektar i Södra Norrland.

Tabell 3. Formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor samt improduktiv skogsmark, per landsdel, 2021
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			Totalt	Utanför formellt skydd
Norra Norrland	703 600	1 547 700	326 800	134 500	2 535 800	1 474 500
Södra Norrland	196 300	299 400	351 500	152 100	1 027 400	864 500
Svealand	261 800	333 100	328 600	111 500	531 600	436 100
Götaland	165 900	189 500	300 000	99 100	347 400	322 700
Hela Sverige	1 327 600	2 369 800	1 307 000	497 200	4 442 200	3 097 800

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Improduktiv skogsmark avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar, där formellt skydd redovisas i sin helhet och överlappande arealer improduktiv skogsmark är borträknade. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, vilket är treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2016/17. Statistik över frivilliga avsättningar och hänsynsytor har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Arealer som har tillkommit under 2021

Under 2021 har arealen formellt skyddad skogsmark ökat med 21 600 hektar, varav 16 400 hektar på produktiv skogsmark. Ökningen motsvarar 0,08 procent av Sveriges totala skogsmarksareal och 0,07 procent av den produktiva skogsmarken.

Skattningen av de frivilliga avsättningarna under 2021 är 29 600 hektar större jämfört med föregående år. De förändringar som finns i skattningen är dock för små för att säkerställa att de utgör en verklig ökning eller om de enbart är orsakade av förbättrad registerhållning hos uppgiftslämnare.

Hänsynsyornas arealökning skattas till 15 000 hektar, vilket motsvarar 0,06 procent av hela arealen produktiv skogsmark.

Under 2021 har underlaget för beräkning av statistik över frivilliga avsättningar, hänsynsytor och improduktiv skogsmark förbättrats, vilket ger förändringar jämfört med föregående års statistikredovisning. Det har inte varit möjligt att beräkna en korrekt förändring för den improduktiva skogsmarken. Den saknas därför i årets redovisning.

Tabell 4. Nyttillkomna arealer, utan överlapp mellan former, 2021

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Former	Arealer i hektar, utan överlapp mellan former		Andel av all skogsmark	
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Formellt skyddad skogsmark	16 400	21 600	0,07%	0,08%
Frivilliga avsättningar	29 600	29 600	0,13%	0,11%
Hänsynsytor	15 000	15 000	0,06%	0,05%
Improduktiv skogsmark	0	*	0,00%	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Andel formellt skydd är beräknat med fullständiga arealer enligt Nationella marktäckedata (NMD 1.1). Andel frivilliga avsättningar och hänsynsytor beräknas med hjälp av fullständig skogsmarksareal från Riksskogstaxeringens statistik.

Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års redovisning av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Frivilliga avsättningar: Det går inte att säkert avgöra om redovisade förändringar i skattningen beror på verklig ökning av arealer eller enbart är orsakade av förbättrad registerhållning hos uppgiftslämnare.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2016/17, tillsammans med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal.

* Värdet för improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2020 och 2021 kan inte beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren. Arealer på produktiv skogsmark kan inte förekomma.

Nya arealer per region (naturgeografiska regioner SUS)

De nya arealer inom formellt skyddad skogsmark som har tillkommit under 2021, finns till 82 procent i regioner nedan den fjällnära gränsen. Sammanlagt omfattar de 15 700 hektar nedan den fjällnära gränsen, varav 13 400 hektar på produktiv skogsmark. Nyttillkomna arealer i den fjällnära regionen omfattar 5 900 hektar totalt, varav 3 000 hektar på produktiv skogsmark.

Tabell 5. Nyttillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per region, 2021
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
1. Fjällnära	3 000	5 900	*	**	***
2. Nordboreal	2 500	3 100	18 100*	**	***
3. Sydboreal	4 600	5 700	-5 200*	**	***
4. Boreonemoral	5 100	5 800	17 900	**	***
5. Nemoral	1 100	1 200	-1 100	**	***
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	13 400	15 700	29 600	15 000	***
Hela Sverige	16 400	21 600	29 600	15 000	***

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års redovisning av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

* Statistiken över frivilliga avsättningar saknar uppgifter om fjällnära gräns. Värdet för region 2 och 3 är inklusive arealer i den fjällnära regionen. Det går inte att säkert avgöra om redovisade förändringar i skattningen beror på verklig ökning av arealer eller enbart är orsakade av förbättrad registerhållning hos uppgiftslämnare.

** Statistiken över hänsynsytor saknar uppgifter om län och fjällnära gräns och kan därför inte redovisas per region. Statistik över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, treårsmedelvärdet vid avverknings säsong 2016/17, tillsammans med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal.

*** Värdet för improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2020 och 2021 kan inte beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren.

Nya arealer per landsdel

De nyttillkomna arealernas fördelning på de fyra landsdelarna visar att den formellt skyddade skogsmarken har störst tillkommande arealer i Norra Norrland, med 8 000 hektar totalt, varav 4 900 hektar produktiv skogsmark. Därefter är det störst tillkommande arealer i Svealand, med 5 700 hektar totalt, varav 4 800 hektar produktiv skogsmark.

Förändringen av arealer för frivilliga avsättningar varierar mellan olika delar av landet. Samtliga förändringar är för små för att säkerställa att det är verkliga förändringar och inte enbart ett resultat av exempelvis bättre regionalisering av data hos undersökningens uppgiftslämnare. I

Norra Norrland och Svealand är skattningen 18 100 respektive 17 900 hektar högre än föregående år. I Södra Norrland och i Götaland är skattningen 5 200 respektive 1 100 hektar lägre.

Hänsynsyornas arealförändring skattas till att vara relativt jämnt fördelad mellan de olika landsdelarna, med den största ökningen i Södra Norrland, omfattande 4 200 hektar.

Tabell 6. Nyttillkomna arealer i hektar, utan överlapp mellan former, per landsdel, 2021
Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Landsdel	Formellt skydd		Frivilliga avsättningar	Hänsynsytor	Improduktiv skogsmark
	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt			
Norra Norrland	4 900	8 000	18 100	3 500	*
Södra Norrland	2 900	3 800	-5 200	4 200	*
Svealand	4 800	5 700	17 900	3 400	*
Götaland	3 800	4 200	-1 100	3 900	*
Hela Sverige	16 400	21 600	29 600	15 000	*

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Nyttillkomna arealer formellt skydd avser endast de områden som inte var med i föregående års redovisning av formellt skyddade områden. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata (digitala kartor). Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Frivilliga avsättningar: Det går inte att säkert avgöra om redovisade förändringar i skattningen beror på verklig ökning av arealer eller enbart är orsakade av förbättrad registerhållning hos uppgiftslämnare.

Statistiken över hänsynsytor baseras på det senaste kända värdet, treårsmedelvärdet vid avverkningsssäsong 2016/17, tillsammans med Riksskogstaxeringens skattning av avverkad areal.

* Värderna för improduktiv skogsmark utanför formellt skydd kan inte redovisas. En korrekt förändring mellan 2020 och 2021 kan inte beräknas på grund av skillnader i datakvalitet och beräkningsmetod mellan åren.

Tidsserie från 2010

Diagram 4 visar en tidsserie med ackumulerade arealer till och med 2021. Statistiken för frivilliga avsättningar och hänsynsytor startar vid 2010, medan värden för formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark kan redovisas från och med 2011. Skillnader i redovisningsår beror på de data som har använts för de olika beräkningarna.

Det förekommer flera hopp i tidsserierna, som beror på skillnader i tillgång till data mellan de olika åren. Det har även gjorts stora kvalitetsförbättringar i underlaget, vilket påverkar statistiken för de senare åren. Det går därför inte att analysera statistiken utifrån detaljer i förändringar mellan åren. I stället bör fokus ligga på övergripande trender som går att utläsa från statistiken.

Den formellt skyddade skogsmarken har ökat sedan 2011. Statistiken från och med 2019 är av högre kvalitet än tidigare år.

De frivilliga avsättningarna minskade mellan 2010 och 2016. Därefter visar statistiken en ökning i arealer. Delar av ökningen mellan 2016 och 2021 beror på skillnader i dataunderlaget och ska inte enbart härledas till ökande areal frivilliga avsättningar.

Hänsynsytorna redovisas med skattade värden som visar en jämn ökning under hela tidsperioden. Alla värden i tidsserien har reviderats till årets redovisning och det senaste definitiva värdet har flyttats till 2016 (avverkningssäsong 2016/2017).

På ett övergripande plan visar statistiken en svag minskning av den improduktiva skogsmarken, beroende på ökad areal formellt skydd på improduktiv skogsmark. Hoppet mellan 2019 och 2020 beror på kvalitetsförbättring i underlag, samt nya datakällor. Därför redovisas 2020 års värde som start på en ny tidslinje.

Fotnoter:

Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar. Formellt skyddad skogsmark redovisas i sin helhet. Överlappande improduktiv skogsmark är borträknad.

Arealer för naturvårdsavtal av typen ekoparker ingår, men är under utredning.

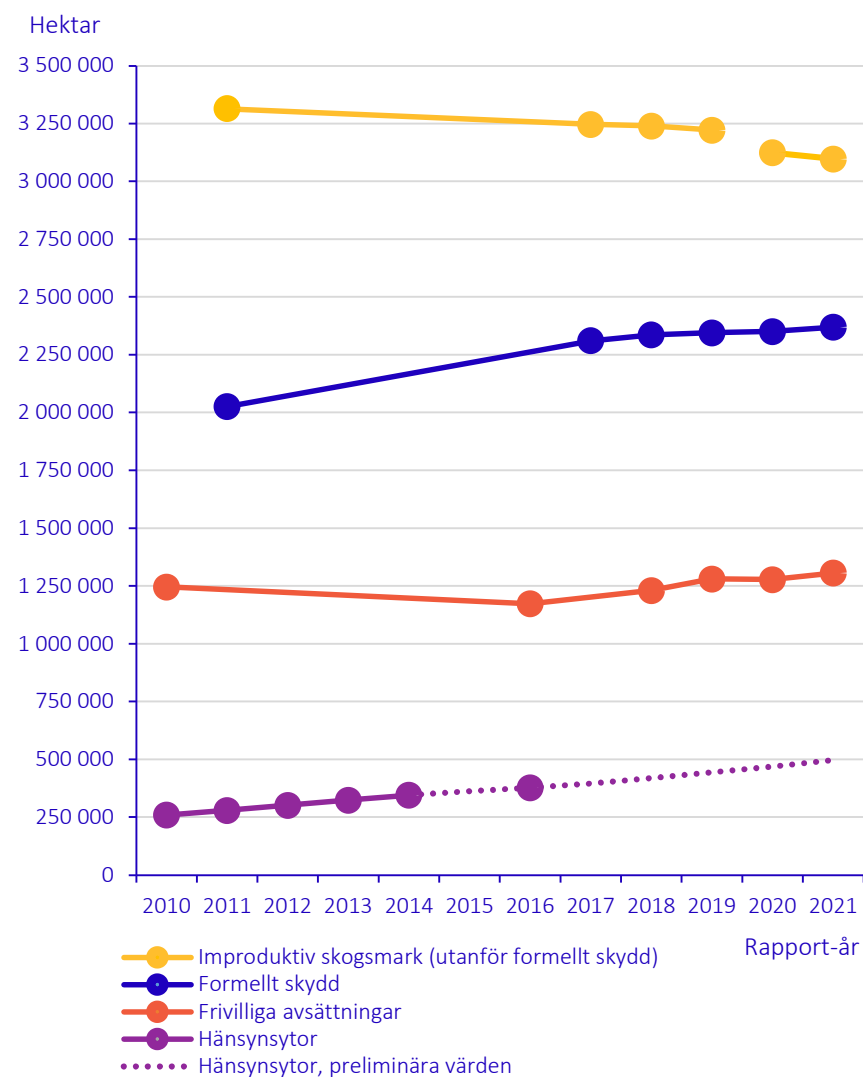
Frivilliga avsättningar har kompletterats med nya och uppdaterade datakällor från och med 2018. Förändringen mellan 2017–2018 är inte säkerställd till just den tidpunkten, utan kan vara en nivåökning som har skett under perioden 2010–2018. Värden för 2018, 2019 och 2020 har reviderats.

Samtliga värden för hänsynsytor har reviderats på grund av nya data och ny beräkningsmetod.

Förändringen av arealen improduktiv skogsmark (utanför formellt skydd) är en effekt av att mer formellt skydd har inrättats på improduktiv skogsmark och att den totala arealen improduktiv skogsmark i detta sammanhang har minskat under senare år. Det lägre värdet för 2020 till 2021 beror även på nya dataunderlag för både formellt skyddad skogsmark och improduktiv skogsmark.

”Rapport-år” avser referensår för den här rapporten. Begreppet används för att kunna redovisa samtliga fyra former i samma diagram, trots att det senaste referensåret för improduktiv skogsmark egentligen är 2019, i SLU:s officiella statistik över skogsmark. Det avser Riksskogstaxeringens femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år.

Diagram 4. Ackumulerade arealer skogsmark totalt, utan överlapp mellan former, 2010 till 2021

Källa: SCB, Naturvårdsverket, Skogsstyrelsen och SLU Riksskogstaxeringen

Formellt skyddad skogsmark

Figur 3. Överlapp inom formellt skyddad skogsmark

Storleken på cirklarna motsvarar de faktiska arealerna. Den gula cirkeln visar endast beslut utan laga kraft och markersättningar som inte överlappar övriga instrument.

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

En mer utförlig beskrivning av varje instrument ges i avsnittet *Kort om statistiken; Definitioner och förklaringar*.

I den här statistiken avser *formellt skyddad skogsmark* ett samlingsbegrepp för olika typer av skydd, så kallade instrument för skydd, vilka bestäms av lagar, förordningar, enskilda beslut eller ingångna avtal. I statistiken över formellt skyddad skogsmark har arealerna prioriterats utifrån föreskrifternas grad av skydd i olika instrument. Överlappande arealer har reducerats enligt samma ordning. Prioritetsordningen är följande:

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

- 1) Nationalparker och skogliga biotopskyddsområden i sin helhet. De delar av gällande naturreservat och naturvårdsområden som har föreskrifter mot skogsbruk.

Miljöbalken, permanent formellt skydd som är gällande (har laga kraft)

- 2) Natura 2000 SCI-områden av typen *Sites of Community Interest* (SCI), Habitatdirektivet. Endast områden med utpekade skogshabitat och delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Jordabalken, tidsbestämt formellt skydd

- 3) Naturvårdsverkets naturvårdsavtal, Skogsstyrelsens naturvårdsavtal, vitryggsavtal och ekoparker (endast NO/NS-bestånden).

Inomstatliga överenskommelser, Fortifikationsverket

- 4) Överenskommelse från 2010 mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket avseende särskilt värdefulla naturskogsområden på Fortifikationsverkets marker.

Beslut ej laga kraft, samt markersättningar för blivande naturreservat

- 5) Beslut, ej laga kraft för naturreservat och biotopskyddsområden.
- 6) Markersättningar för blivande naturreservat. Inkluderar köp, inträngsättning och bidrag för bildande av naturreservat. Avser områden som är på väg att skyddas formellt, men som befinner sig i ett delsteg i processen.

Skydd enligt miljöbalken saknar tidsgräns och räknas därför som permanent. Skydd enligt jordabalken utgörs av tidsbestämda avtal mellan myndigheter och markägare. Avtalen har skrivits vid olika tidpunkter och för olika långa tidsperioder. Den återstående tidsperioden för skyddet kan därför variera mycket. Naturvårdsverkets avtal med Fortifikationsverket har särskilda villkor och är inte beroende av lagstiftning. Det bildar därför en egen kategori inom i statistiken.

Den sista gruppen avser områden som är på väg att bli gällande formellt skydd. Det är naturreservat och biotopskyddsområden som är beslutade, men vid statistikens referenstidpunkt ännu inte har nått laga kraft.

Markersättningar är arealer som är på väg att bli formellt skydd. De ingår egentligen inte i det formella skyddet, men räknas med i statistiken över formellt skyddad skogsmark. I flera tabeller och diagram redovisas de i en egen kategori.

Formellt skyddad skogsmark med överlapp

Nästan 6 procent av Sveriges produktiva skogsmark är formellt skyddad. Om den improduktiva skogsmarken inkluderas, omfattar det formella skyddet nästan 9 procent av Sveriges totala skogsmark. Det permanenta och nationella skyddet enligt miljöbalken står för den största delen, då det omfattar mer än 4 procent av den produktiva skogsmarken och knappt 7 procent av den totala skogsmarken.

Skydd enligt jordabalken, i form av naturvårdsavtal, omfattar 0,6 procent av både produktiv och total skogsmarksareal. Överenskommelsen mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket utgör 0,1 procent av såväl produktiv som total skogsmarksareal.

Beslutade arealer som den 31 december 2021 ännu inte hade fått laga kraft, omfattade 0,1 procent av den produktiva skogsmarken och 0,2 procent av den totala arealen skogsmark. Markersättningar uppgick vid samma tidpunkt till 0,7 procent av den produktiva skogsmarken och 0,9 procent av den totala arealen skogsmark.

Tabell 7. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2021-12-31

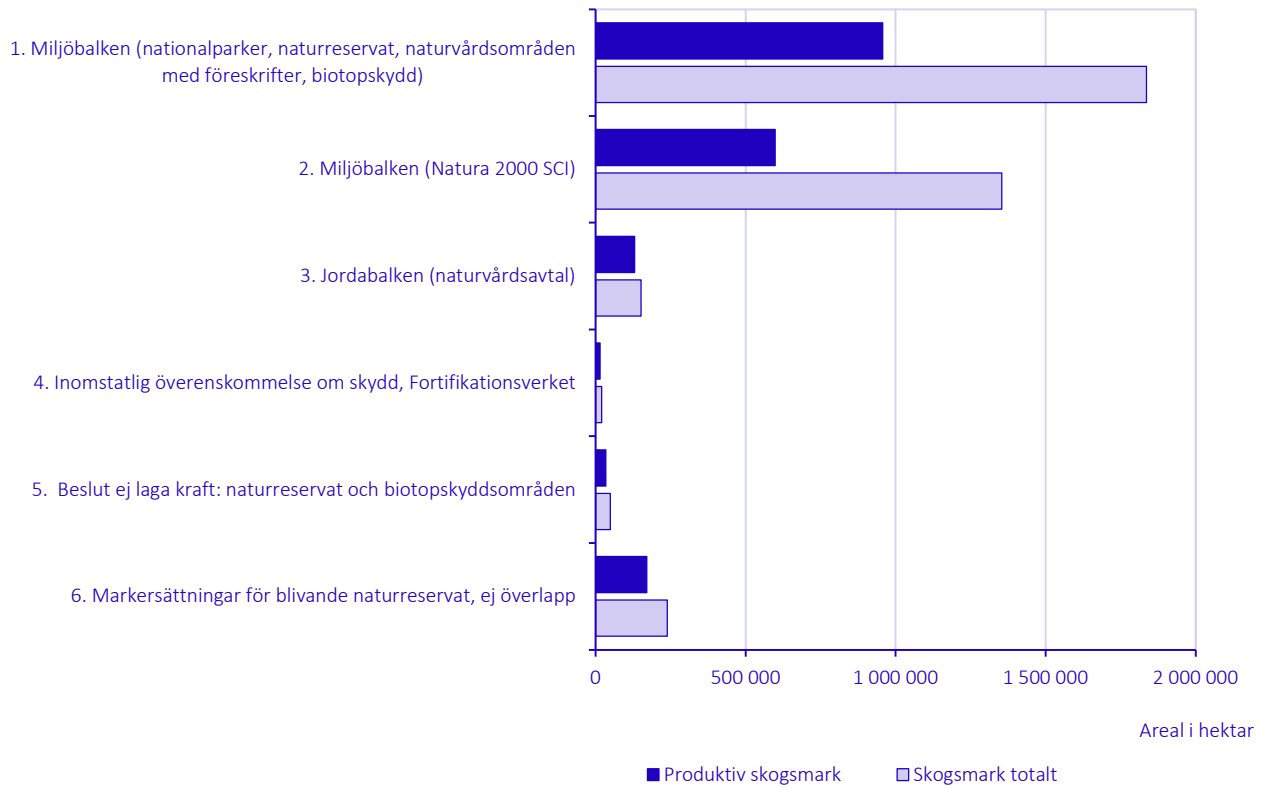
Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden med föreskrifter, biotopskydd	956 800	4,2%	1 837 100	6,8%
2. Miljöbalken: Natura 2000 SCI	598 400	2,6%	1 354 200	5,0%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal	130 700	0,6%	151 400	0,6%
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket	15 200	0,1%	20 200	0,1%
5. Beslut ej laga kraft: naturreservat och biotopskyddsområden	34 200	0,1%	49 300	0,2%
6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp	170 300	0,7%	239 300	0,9%
Totalareal utan överlapp	1 327 600	5,8%	2 369 800	8,8%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Areal och andelar har beräknats separat för varje instrument, med hjälp av bland annat NMD 1.1 och NVR. Se även avsnittet *Kort om statistiken*. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast värden på raderna "6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" och "Totalareal utan överlapp" är rensade från överlapp.

Diagram 5. Formellt skyddad skogsmark med överlappande arealer. 2021-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Arealerna är inklusive överlappande arealer mellan instrument. Endast värden för "6. Markersättningar för blivande naturreservat, ej överlapp" är rensade från överlapp.

Formellt skyddad skogsmark utan överlapp

Inom det formella skyddet finns stora överlapp mellan de olika instrumenten för skydd. Det är framför allt Natura 2000 som överlappas av nationalparker och naturreservat. Mindre överlapp förekommer även mellan andra instrument. För en korrekt siffra över den summerade arealen skyddad skogsmark är det därför viktigt att räkna bort överlappande arealer, för att inte samma ytor ska räknas flera gånger. I följande redovisning är sådana arealer borträknade, enligt samma ordning som visas i tabellen nedan.

Tabell 8. Formellt skyddad skogsmark utan överlappande arealer. 2021-12-31

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Instrument för skydd	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel av all produktiv skogsmark	Areal i hektar	Andel av all total skogsmark
1. Miljöbalken: Nationalparker, naturreservat, naturvårdsområden med föreskrifter, biotopskydd	956 800	4,2%	1 837 100	6,8%
2. Miljöbalken: Natura 2000 SCI	57 300	0,2%	122 400	0,5%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal med Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen	32 500	0,1%	37 600	0,1%
3. Jordabalken: Naturvårdsavtal av typ ekoparker och vitryggsavtal	91 100	0,4%	105 800	0,4%
4. Inomstatlig överenskommelse om skydd med Fortifikationsverket	14 500	0,1%	19 400	0,1%
5 och 6. Beslut ej laga kraft och markersättningar	175 500	0,8%	247 500	0,9%
Totalt utan överlappande arealer	1 327 600	5,8%	2 369 800	8,8%

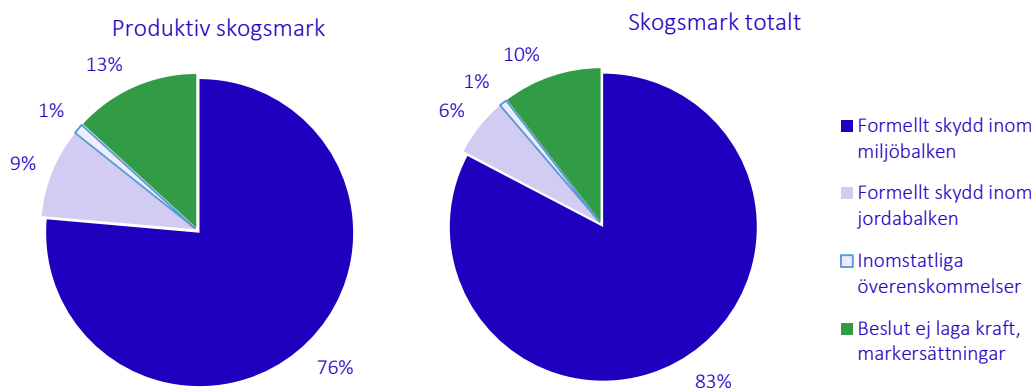
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Överlappande arealer har reducerats enligt ordningen i tabellen. Instrument 1 redovisas i sin helhet, därefter har överlapp tagits bort i löpande ordning. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Den formellt skyddade produktiva skogsmarken omfattade 1,3 miljoner hektar, vid utgången av 2021. Av det var mer än 1 miljon hektar skyddat enligt miljöbalken (instrument 1 och 2). Det motsvarar 76 procent av all formellt skyddad produktiv skogsmark. Skydd enligt jordabalken, i form av naturvårdsavtal, omfattade 123 600 hektar, eller 9 procent av hela arealen. Beslutade arealer som ännu inte hade vunnit laga kraft, samt markersättningar, omfattade 175 500 hektar, eller 13 procent av all formellt skyddad produktiv skogsmark.

Den totala arealen formellt skyddad skogsmark omfattade nästan 2,4 miljoner hektar. Nästan 2 miljoner hektar var skydd enligt miljöbalken. Det motsvarar 83 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark. Skydd enligt jordabalken, i form av naturvårdsavtal, omfattade 143 400 hektar, eller 6 procent av den totala formellt skyddade skogsmarken. Beslutade arealer utan laga kraft, tillsammans

med markersättningar, stod för 10 procent av den totala arealen formellt skyddad skogsmark, eller 247 500 hektar.

Diagram 6 och 7. Formellt skyddad skogsmark utan överlapp mellan instrument, 2021-12-31

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Ovan och nedan den fjällnära gränsen

Det är stora skillnader i hur det formella skyddet av skogsmark fördelar sig mellan olika delar av Sverige. I den fjällnära regionen är hälften av den produktiva skogsmarken skyddad. Det motsvarar 564 200 hektar. Nedan den fjällnära gränsen är 3,5 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad. Det motsvarar 763 400 hektar.

När improduktiv skogsmark ingår i beräkningen är 57 procent av den fjällnära skogsmarken formellt skyddad. Det motsvarar 1 447 100 hektar. I övriga landet, det vill säga nedan den fjällnära gränsen, är andelen 3,8 procent. Det motsvarar 922 600 hektar.

Tabell 9. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2021-12-31

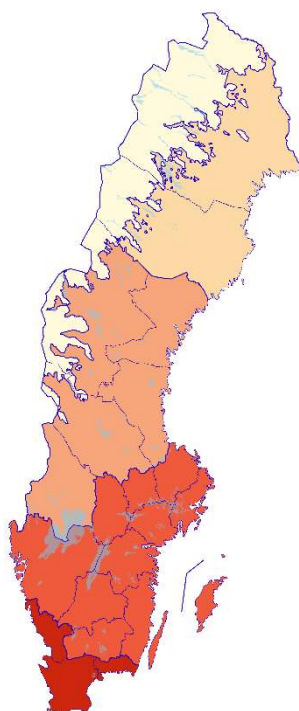
Utan överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Ovan fjällnära gränsen	Produktiv	476 200	12 900	6 700	68 300	564 200
	Total	1 309 300	18 700	9 600	109 500	1 447 100
Nedan fjällnära gräns	Produktiv	537 800	110 600	7 800	107 200	763 400
	Total	650 200	124 700	9 800	138 000	922 600

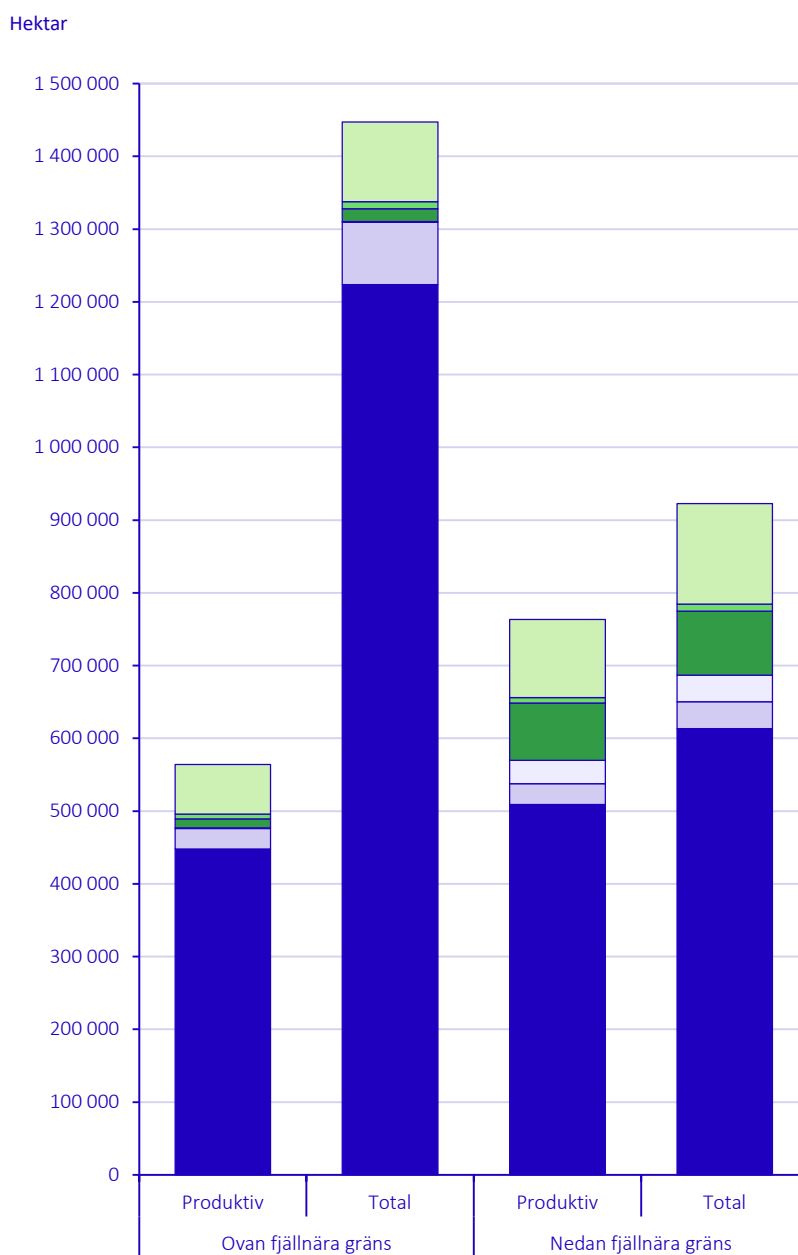
Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Diagram 8. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen 2021-12-31
Utan överlapp mellan instrument.

Karta 1. Kartan visar de fem naturgeografiska regioner som används i statistiken, med den fjällnära regionen i ljus färg i den nordvästra delen av Sverige. Övriga fyra regioner motsvarar marken nedan den fjällnära regionen. För en större version av kartan, se avsnittet *Kort om statistiken*.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

- Beslut ej laga kraft och markersättningar för blivande naturreservat
- Inomstatlig överenskommelse om skydd, Fortifikationsverket
- Ekoparker och Vitryggsavtal
- Naturvårdsavtal (Naturvårdsverket och Skogsstyrelsen)
- Natura 2000
- Nationalparker, naturreservat, skogliga biotopskydd

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

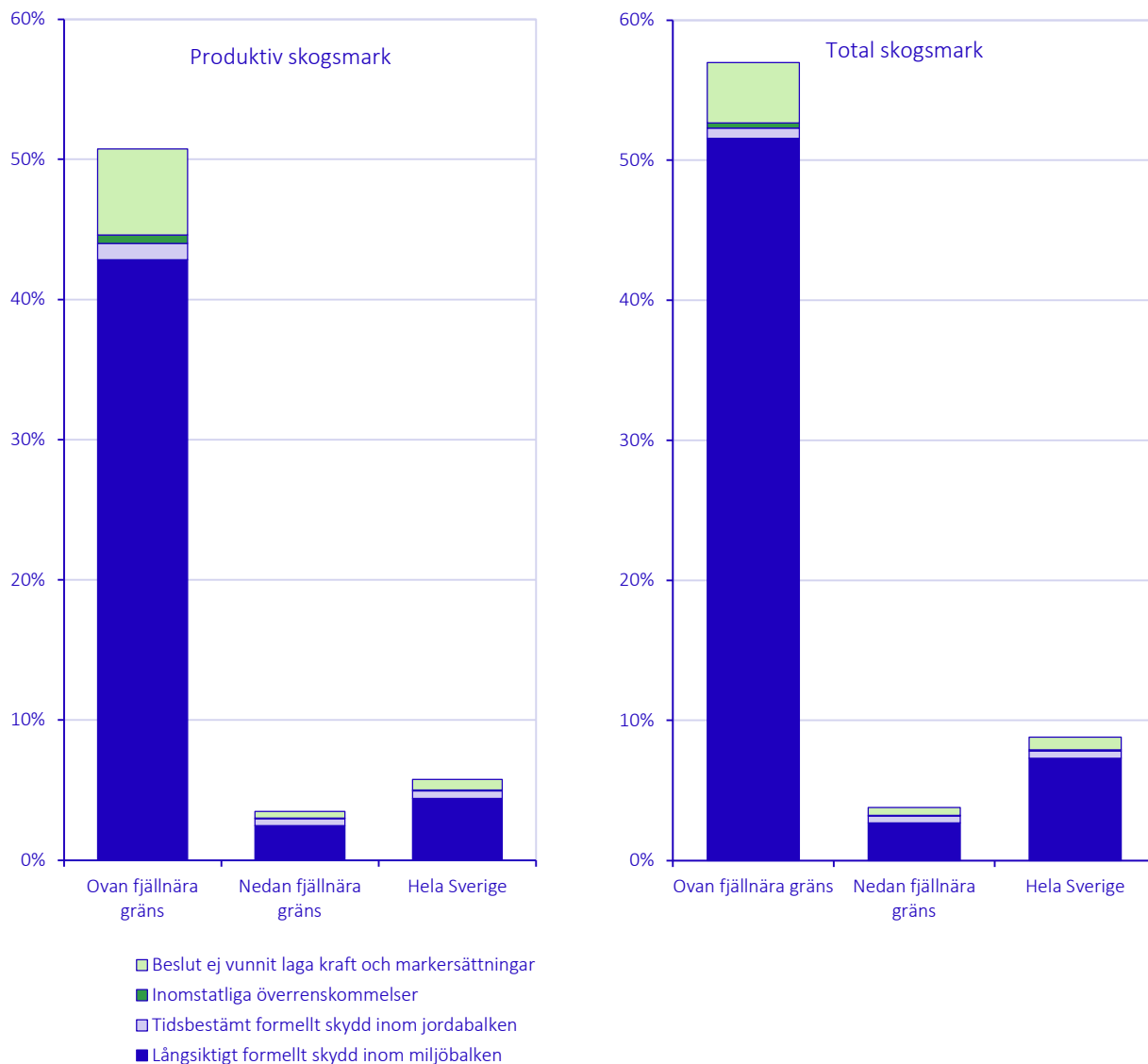

Tabell 10. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2021-12-31
 Utan överlapp mellan instrument

Skyddsinstrument	Ovan fjällnära gräns		Nedan fjällnära gräns	
	Produktiv	Totalt	Produktiv	Totalt
Formellt skydd inom miljöbalken	42,8%	51,6%	2,5%	2,7%
Formellt skydd inom jordabalken	1,2%	0,7%	0,5%	0,5%
Inomstatliga överenskommelser	0,6%	0,4%	0,0%	0,0%
Beslut ej laga kraft, markersättningar	6,1%	4,3%	0,5%	0,6%
Totalt utan överlapp	50,7%	57,0%	3,5%	3,8%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Diagram 9 och 10. Formellt skyddad skogsmark ovan och nedan fjällnära gränsen, andel av totala arealer skogsmark. 2021-12-31
 Utan överlapp mellan instrument

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Nedan den fjällnära gränsen har Sverige fyra naturgeografiska regioner. Från norr till söder är det den nordboreala, den sydboreala, den boreonemorala och den nemorala regionen. Området ovan den fjällnära gränsen är den fjällnära regionen. Mer information finns i avsnittet *Kort om statistiken*.

Regioner (Naturgeografiska regioner SUS)

Av den produktiva skogsmark som är belägen nedan den fjällnära gränsen, finns den största delen i den nordboreala regionen. Där är 263 700 hektar, eller 4,5 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad. I den sydboreala regionen är andelen 2,6 procent och i den boreonemorala är det 3,6 procent. Det motsvarar 226 200 respektive 234 400 hektar. I den sydligaste regionen, den nemorala, är 4,3 procent av den produktiva skogsmarken formellt skyddad. Det motsvarar 39 200 hektar.

Andelarna blir genomgående högre när den improduktiva skogsmarken tas med i beräkningen och statistiken avser den totala arealen skogsmark. Då är andelen 4,9 procent i den nordboreala regionen. Det motsvarar 337 000 hektar. I den sydboreala regionen är andelen 2,6 procent och i den boreonemorala är det 3,6 procent. Det motsvarar 271 200 respektive 272 300 hektar produktiv skogsmark. I den nemorala regionen är andelen 4,4 procent. Det motsvarar 42 100 hektar.

De allra största arealerna och andelarna formellt skyddad skogsmark finns i den fjällnära regionen, med 51 procent av den produktiva skogsmarken och 57 procent av den totala skogsmarken.

Tabell 11. Formellt skyddad skogsmark per region 2021-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

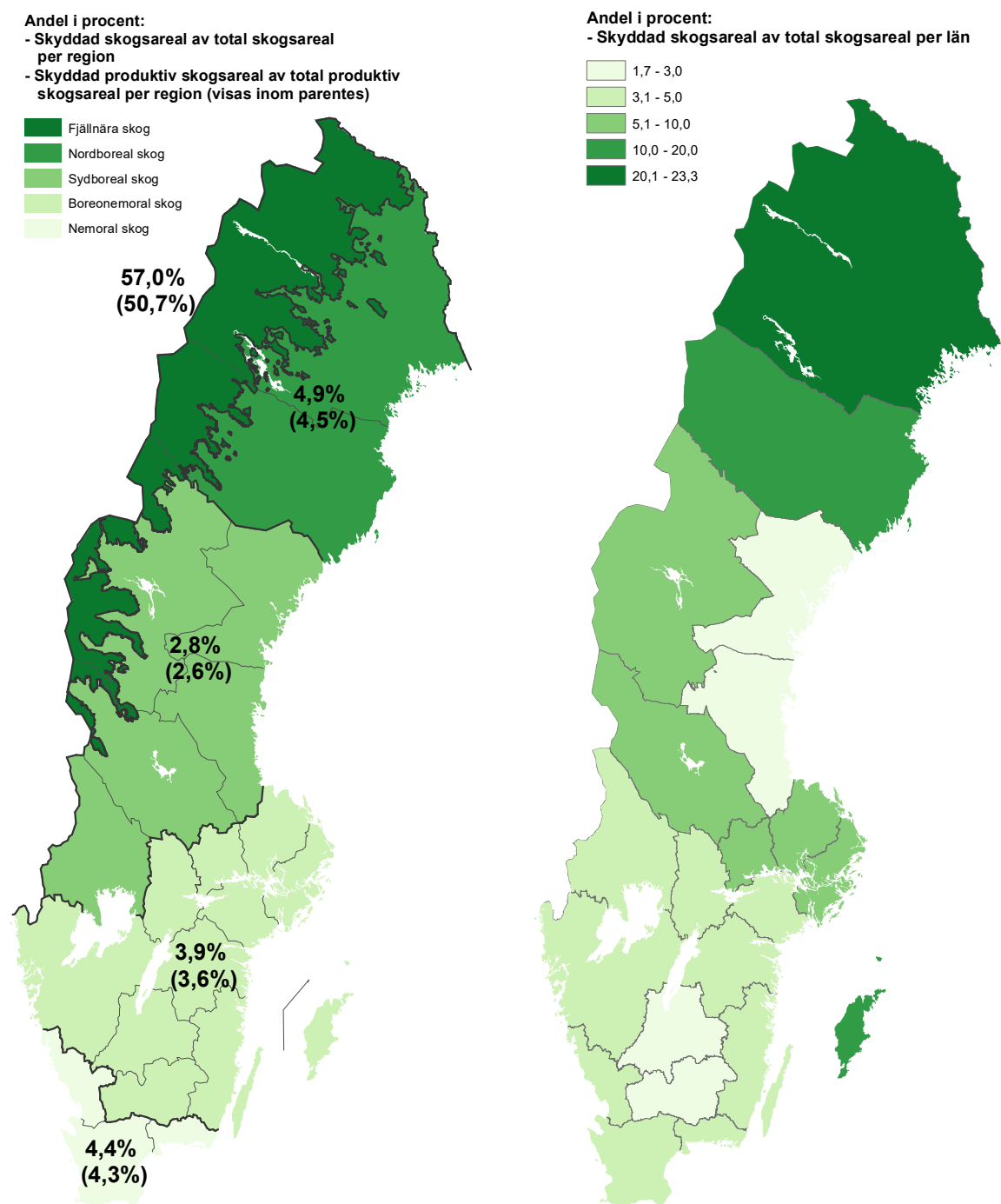
Region	Skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
1 Fjällnära	Produktiv	476 200	12 900	6 700	68 300	564 200
	Total	1 309 300	18 700	9 600	109 500	1 447 100
2 Nordboreal	Produktiv	160 500	45 200	2 600	55 400	263 700
	Total	204 100	53 100	3 400	76 400	337 000
3 Sydboreal	Produktiv	165 900	32 200	2 700	25 300	226 200
	Total	200 400	36 200	3 500	31 000	271 200
4 Boreonemorala	Produktiv	180 000	30 100	2 000	22 300	234 400
	Total	211 600	32 200	2 200	26 200	272 300
5 Nemoral	Produktiv	31 500	3 100	500	4 100	39 200
	Total	34 000	3 200	600	4 400	42 100
Hela Sverige, region 1 till 5	Produktiv	1 014 100	123 600	14 500	175 500	1 327 600
	Total	1 959 500	143 300	19 400	247 500	2 369 800

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Län

När statistiken fördelas på län ser vi nya regionala skillnader. Norrbottens län har störst andel formellt skyddad skogsmark, med 23 procent av länets totala areal skogsmark. Det följs av Gotlands och Västerbottens län, där 13 respektive 11 procent av länens totala skogsmark är formellt skyddad.

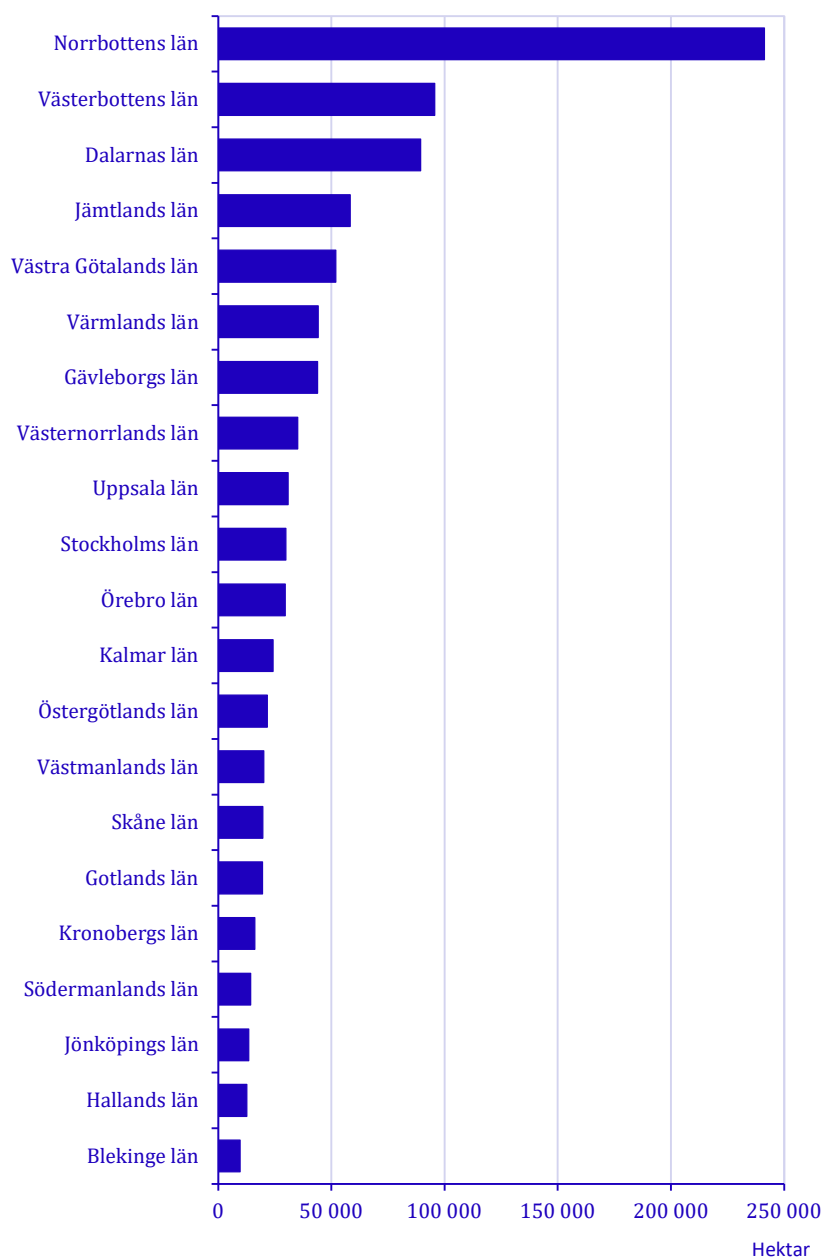
Karta 3 och 4. Formellt skyddad skogsmark per region och län, andel av total skogsmarksareal 2021-12-31
Utan överlapp mellan instrument

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Sveriges fjällnära gräns sträcker sig igenom de fyra länen Dalarna, Jämtland, Västerbotten och Norrbotten. Nedanför den fjällnära gränsen har Norrbottens län störst arealer formellt skyddad skogsmark, med 241 300 hektar totalt. Av dessa är nästan 181 800 hektar produktiv skogsmark. I Västerbottens län är 95 700 hektar av den totala skogsmarken nedan fjällnära gränsen formellt skyddad. I Dalarnas län är det 89 500 hektar och i Jämtlands län är arealen 58 400 hektar.

Diagram 11. Formellt skyddad skogsmark nedan fjällnära gränsen, per län, 2021-12-31
Arealer i hektar, skogsmark totalt. Utan överlapp mellan instrument.

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Tabell 12. Formellt skyddad skogsmark per län och nedan den fjällnära gränsen, 2021-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Län	Produktiv skogsmark		Skogsmark totalt	
	Areal i hektar	Andel	Areal i hektar	Andel
Stockholms län	24 000	6,5%	29 900	7,1%
Uppsala län	27 600	5,4%	30 900	5,7%
Södermanlands län	12 000	3,4%	14 400	3,7%
Östergötlands län	18 800	2,9%	21 700	3,1%
Jönköpings län	11 100	1,5%	13 600	1,7%
Kronobergs län	13 900	2,3%	16 200	2,5%
Kalmar län	22 300	2,9%	24 300	3,0%
Gotlands län	16 500	11,8%	19 600	12,8%
Blekinge län	8 900	4,4%	9 700	4,6%
Skåne län	18 900	4,6%	19 800	4,7%
Hallands län	11 400	3,8%	12 600	3,9%
Västra Götalands län	44 200	3,2%	52 000	3,5%
Värmlands län	37 400	2,8%	44 200	3,1%
Örebro län	26 000	4,4%	29 700	4,7%
Västmanlands län	18 000	5,5%	20 100	5,8%
Dalarnas län	116 700	6,0%	164 000	7,5%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	73 600	3,9%	89 500	4,3%
Gävleborgs län	37 600	2,6%	43 900	2,8%
Västernorrlands län	29 300	1,7%	35 200	1,9%
Jämtlands län	129 400	4,9%	220 300	6,8%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	48 400	2,1%	58 400	2,2%
Västerbottens län	189 400	6,1%	404 700	10,6%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	81 900	2,9%	95 700	3,0%
Norrbottens län	514 200	14,9%	1 143 000	23,3%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	181 800	6,1%	241 300	6,7%
Hela Sverige	1 327 600	5,8%	2 369 800	8,8%
<i>nedan fjällnära gränsen</i>	763 400	3,5%	922 600	3,8%

Källa: Naturvårdsregistret NVR och Nationella marktäckedata NMD 1.1.

Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Markägare av formellt skyddad skogsmark

Statistik över markägare för formellt skydd fördelas på fyra olika kategorier av ägare. Vid utgången av 2021 ägdes 74 procent av den formellt skyddade skogsmarken av statliga verk och myndigheter. Det motsvarar nästan 1,8 miljoner hektar. Av den produktiva skogsmark som var formellt skyddad, ägdes 63 procent av statliga verk och myndigheter. Det motsvarar 833 000 hektar. De två största markägarna inom den kategorin är Naturvårdsverket och Statens fastighetsverk.

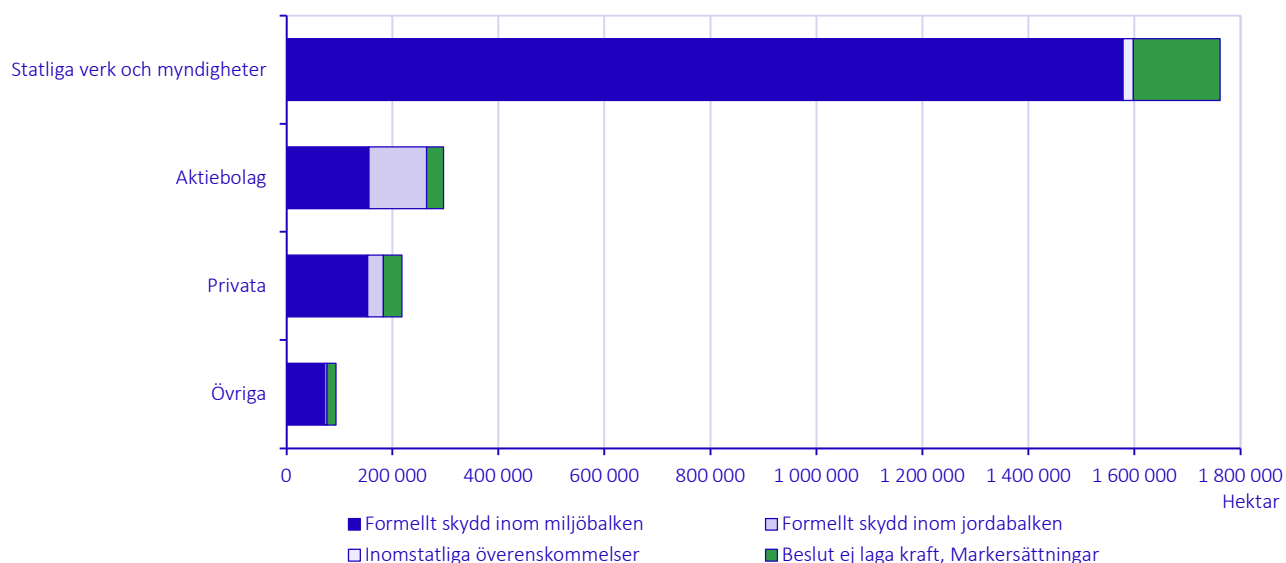
Aktiebolag av olika storlek ägde tillsammans 13 procent av den formellt skyddade skogsmarken och 18 procent av den produktiva formellt skyddade skogsmarken. Det motsvarar 296 600 hektar total skogsmark och 236 500 hektar produktiv skogsmark.

Privata markägare stod för 9 procent av den formellt skyddade skogsmarken och 14 procent av den produktiva formellt skyddade skogsmarken. Det motsvarar 217 900 hektar total skogsmark och 181 300 hektar produktiv skogsmark.

Inom alla kategorier av markägare fanns de största arealerna inom instrumentet *Formellt skydd inom miljöbalken*. Det innebär att skyddet var gällande vid utgången av 2021 och att det var permanent skyddat. Aktiebolagen ägde även en stor del skogsmark av typen *Formellt skydd enligt jordabalken*, det vill säga med naturvårdsavtal. 40 procent av aktiebolagens arealer inom formellt skyddad och produktiv skogsmark var naturvårdsavtal.

Diagram 12. Formellt skyddad skogsmark per markägare och instrument, 2021-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer i hektar, skogsmark totalt

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2021. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Privata markägare är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare. Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Tabell 13. Markägare för formellt skyddad skogsmark per instrument och typ av markägare, 2021-12-31

Utan överlapp mellan instrument. Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Markägare	Typ av skogsmark	Formellt skydd inom miljöbalken	Formellt skydd inom jordabalken	Inomstatliga överenskommelser	Beslut ej laga kraft, markersättningar	Totalt
Aktiebolag	Produktiv	119 400	93 700	0	23 400	236 500
	Total	155 600	108 800	0	32 200	296 600
Privata	Produktiv	127 100	25 700	0	28 500	181 300
	Total	153 100	29 800	0	35 100	217 900
Statliga verk och myndigheter	Produktiv	708 000	200	14 500	110 300	833 000
	Total	1 578 500	200	19 400	163 700	1 761 900
Övriga	Produktiv	59 600	4 000	0	13 300	76 800
	Total	72 300	4 600	0	16 500	93 400
Hela Sverige	Produktiv	1 014 100	123 600	14 500	175 500	1 327 600
	Total	1 959 500	143 300	19 400	247 500	2 369 800

Källa: Naturvårdsregistret NVR, Nationella marktäckedata NMD 1.1 och Markägarkartan 2021. Naturvårdsavtal av typen ekoparker, som delvis ingår i det formella skyddet, är under utredning.

Privata markägare är bolag som taxerar för mindre än 1000 hektar skog och enskilda markägare. Övriga inkluderar allmännings- och besparingsskogar, Svenska kyrkan, kommuner, regionala naturvårdsstiftelser, regioner, handelsbolag, kommanditbolag och gemensamhetsskogar.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är sammanhängande områden som markägaren frivilligt och utan ersättning har undantagit från virkesproduktion, i syfte att inte skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värden. Ytorna finns endast på produktiv skogsmark. Fram till 2018 var varje område minst 0,5 hektar. Idag finns inte den begränsningen i storlek. Avsättningarna ska finnas dokumenterade i plan eller annan handling.

Beslut om avsättningar fattas vid planering av skogsmarkens användning. Det förhindrar definitionsmässigt överlapp mot hänsynsytor, vilka beslutas vid den operativa planeringen av skogsbruket. I vissa fall finns glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen. Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp mot andra former, enligt Skogsstyrelsens definition.

Arealer för frivilliga avsättningar

De frivilliga avsättningarna omfattar mer än 1,3 miljoner hektar. Det motsvarar 5,6 procent av Sveriges hela areal produktiv skogsmark. Arealerna är jämnt fördelade mellan Sveriges fyra landsdelar. Den största delen finns i Södra Norrland, där 351 500 hektar av de frivilliga avsättningarna är belägna. Störst andel avsättningar, i förhållande till landsdelens hela areal produktiv skogsmark, har Svealand med 6,1 procent. Lägst andel har Norra Norrland, med 4,6 procent.

Tabell 14. Frivilliga avsättningar per landsdel, 2021

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Landsdel	Areal i hektar	Andel av all skogsmark	
		Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	326 800	4,6%	3,4%
Södra Norrland	351 500	6,0%	5,1%
Svealand	328 600	6,1%	5,5%
Götaland	300 000	5,9%	5,5%
Hela Sverige	1 307 000	5,6%	4,7%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

Statistik över frivilliga avsättningar har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Jämförelser över tid ska inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

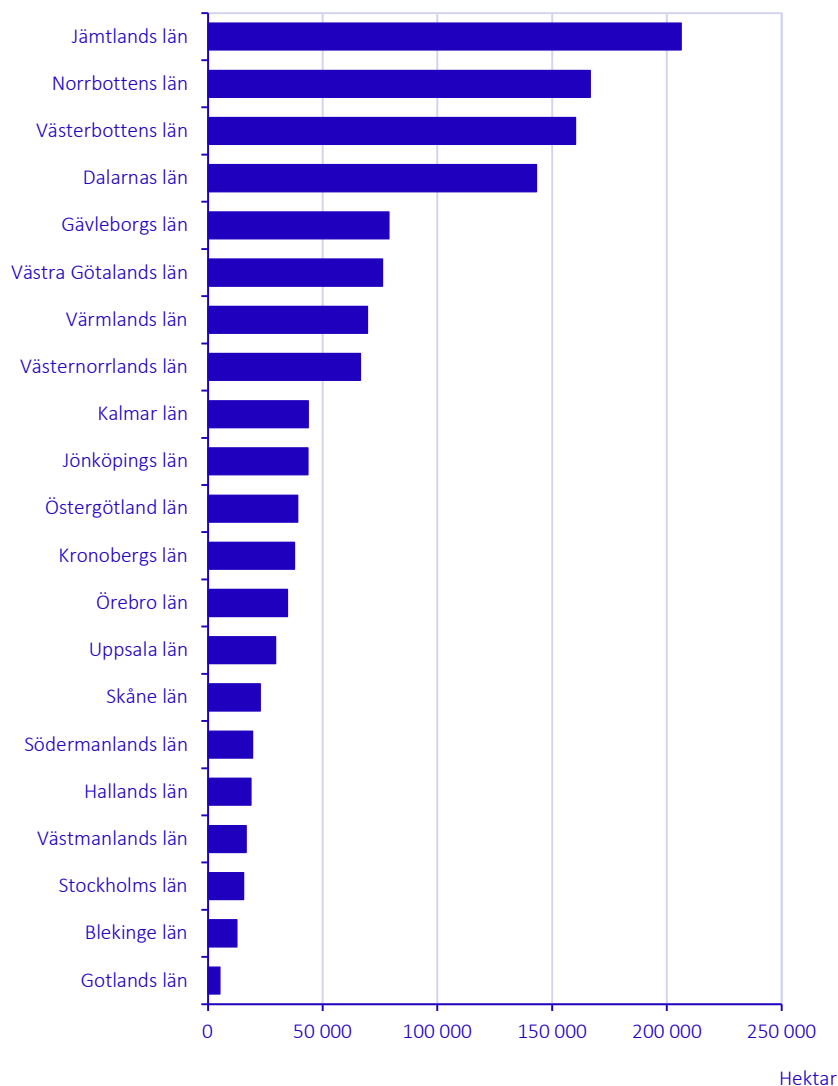

Bland länen har Jämtland den största arealen frivilliga avsättningar, med 206 100 hektar. Det motsvarar 7,6 procent av all produktiv skogsmark i länet, vilket är störst andel av samtliga län. Näst störst andel har Dalarna, med 7,3 procent frivilliga avsättningar av den totala arealen produktiv skogsmark. Det motsvarar 143 200 hektar.

Gotlands län har den minsta arealen frivilliga avsättningar, med drygt 5 200 hektar. Det motsvarar 4,5 procent av Gotlands hela areal produktiv skogsmark.

Det län som har minst andel frivilliga avsättningar i förhållande till länets totala areal produktiv skogsmark, är Västernorrlands län, där 4 procent av den produktiva skogsmarken är frivilligt avsatt. Det motsvarar 66 500 hektar.

Diagram 13. Frivilliga avsättningar per län, 2021

Källa: Skogsstyrelsen.

Markägare av frivilliga avsättningar

Enskilda markägare har tillsammans 528 000 hektar frivilliga avsättningar. Det är mer än 2 procent av Sveriges hela produktiva skogsmark. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag.

Frivilliga avsättningar som tillhör övriga markägare omfattar 779 000 hektar, eller drygt 3 procent av hela den produktiva skogsmarken. Övriga markägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare.

Tabell 15. Frivilliga avsättningar per ägarklass, 2021

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Ägarklass	Arealer i hektar	Andel av all produktiv skogsmark
Enskilda	528 000	2,3%
Övriga	779 000	3,3%
Samtliga	1 307 000	5,6%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU riksskogstaxeringar.

Frivilliga avsättningar över tid

Systemet med frivilliga avsättningar infördes i början av 1990-talet. Vid den första uppföljningen 1996 omfattades cirka 330 000 hektar. Under perioden 1998 till 2002 ökade arealen kraftigt, vilket sammanföll med införandet av miljöcertifieringarna FSC och PEFC. Fram till 2010 fortsatte arealen att öka, om än i långsammare takt. 2010 omfattade de frivilliga avsättningarna nästan 1,25 miljoner hektar.

2016 års värden visar en minskning av arealerna. Det förklaras bland annat av en stor överflyttning av arealer från frivilliga avsättningar till formellt skyddad skogsmark. En del av överflyttningen är av administrativ karaktär, genom att till exempel frivilliga avsättningar inom ekoparker och vitryggsavtal i stället tillgodoräknades formellt skydd, enligt regeringsbeslut. En annan orsak var bildande av nytt formellt skydd på arealer som tidigare hade utgjort frivilliga avsättningar.

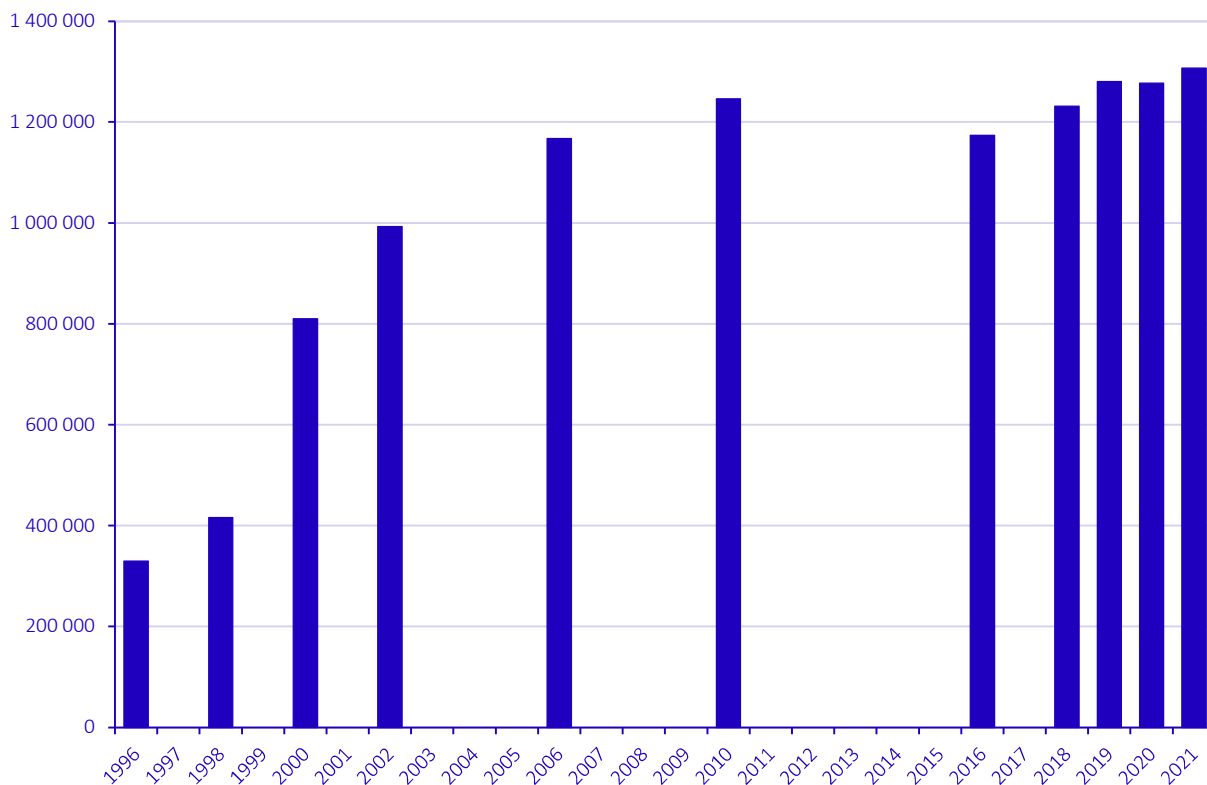
Statistiken över certifierad areal och frivilliga avsättningar har reviderats för åren 2018 till 2020. Revideringarna rör främst förbättrad rapportering från uppgiftslämnare i form av mer säker länsindelning eller ägarkategorisering. Den allmänna registerhållningen har även förbättrats hos några viktiga uppgiftslämnare, efter större ägarbyten de senaste åren. Förändrade beräkningsmetoder har införts gällande frivilliga avsättningar inom den ej certifierade skogsmarken. Som exempel har revideringarna lett till att frivilliga avsättningarna för år 2020 har reviderats ned med 45 000 hektar jämfört med tidigare publicerad statistik.

2021 omfattade de frivilliga avsättningarna mer än 1,3 miljoner hektar. Sedan 1996 har arealen ökat med 977 000 hektar.

Diagram 14. Frivilliga avsättningar per år, 1996 - 2021

Akkumulerade arealer i hektar

Hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Från och med 2016 ingår inte vissa typer av frivilliga avsättningar, bland annat ekoparker och områden med vitryggsavtal. De klassificeras i stället som formellt skydd. Från och med 2018 saknas krav på att frivilliga avsättningar ska vara minst 0,5 hektar.

Värden för 2018, 2019 och 2020 har reviderats i samband med publicering av 2021 års värden. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Hänsynsytor

Hänsynsytor är mindre områden produktiv skogsmark, som frivilligt eller enligt skogsvårdslagen har lämnats vid avverkning. Exempel på hänsynsytor är hänsynskrävande biotoper, kantzoner mot våtmark och vattendrag eller bryn mot annat ägoslag. Ytorna överlappar inte formellt skydd eller improduktiv skogsmark. Överlapp mot frivilliga avsättningar kan finnas men har inte utretts fullständigt.

Tidserien för statistiken sträcker sig från avverkningssäsongerna 2000/2001 till 2014/2015, plus en enskild skattning för 2016/2017. De senaste tre årens medelvärden är preliminära prognosvärden som har beräknats genom att återanvända den senaste skattningen av andelen hänsyn från säsongen 2016/2017. Glapp i tidserien mellan 1993 och 1999 har interpolerats, med hjälp av tidigare enstaka uppföljningar.

Arealer för hänsynsytor

Hänsynsytorna skattas till att omfatta 2,1 procent av Sveriges produktiva skogsmarksareal. Preliminära siffror för 2021 visar än 497 200 hektar hänsynsytor har ackumulerats sedan 1993. Södra Norrland har den största arealen och den största andelen hänsynsytor. Där antas de utgöra 2,6 procent av landsdelens hela produktiva skogsmark.

Det senaste definitiva värdet för hänsynsytor avser treårsmedeltal med midsäsong 2016/2017. Det visar en total areal på 378 400 hektar, med den största delen i Södra Norrland.

Tabell 16. Hänsynsytor per landsdel, 2016/2017 och 2021

Arealer är avrundade till jämna 100-tal. Delmängder ska därför inte summeras.

Landsdel	Arealer i hektar		Andel av all skogsmark***	
	2016/2017*	2021**	Produktiv skogsmark	Skogsmark totalt
Norra Norrland	95 700	134 500	1,9%	1,4%
Södra Norrland	124 200	152 100	2,6%	2,2%
Svealand	81 300	111 500	2,1%	1,9%
Götaland	77 200	99 100	2,0%	1,8%
Hela Sverige	378 400	497 200	2,1%	1,8%

Källa: Skogsstyrelsen. Andel är beräknad med hjälp av statistik från SLU Riksskogstaxeringen

* 2016/2017 är treårsmedeltal med midsäsong 2016/2017 (senast kända värde)

** 2021 är preliminärt värde.

***Avser 2021 års preliminära värden

Statistik över hänsynsytor har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Jämförelser över tid ska inte göras med äldre rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Hänsynsytor över tid

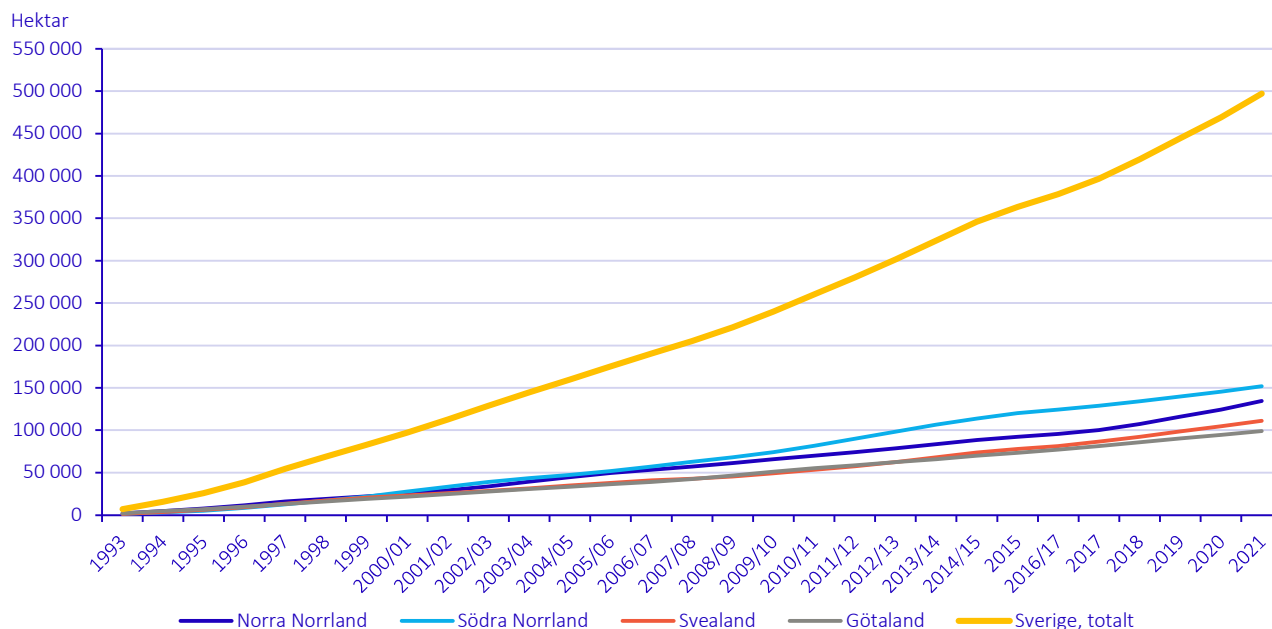
Den ackumulerade arealen hänsynsytor har haft en stadig årlig ökning sedan 1993. Under den senaste tioårsperioden, från 2011 till 2021, beräknas den årliga ökningen till mellan 15 000 och 25 000 hektar. Redovisningen för 2000 till 2014 avser avverkningsåsongerna 2000/2001 till 2014/2015, enligt inventeringen Polytax. För 2016/2017 avses Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning.

Det genomsnittliga tillskottet per avverkningsåsong har varit mer än 17 500 hektar under perioden 2000/2001 till 2014/2015. Fram till och med säsongen 2007/2008 var genomsnittet 15 300 hektar. Vid följande säsong ökade arealen, på grund av Skogsstyrelsens ändring av vad som ska räknas vid lämnade hänsynsytor. Det som framför allt påverkade var att mer mark i kanten av avverkningsytan räknades vid inventeringen.

Den ackumulerade arealen hänsynsytor redovisas per helår med hjälp av inter- och extrapolerade värden. Slutavverkad areal per avverkningsåsong redovisas enligt Riksskogstaxeringen och inventeringen Polytax. Ingen mätning av hänsynsytorernas varaktighet är gjord. Därför saknas statistik över hur mycket som inte står kvar över tid eller är överlapp mot frivilliga avsättningar.

Diagram 15. Ackumulerad areal hänsynsytor per landsdel, 1993 till 2021

Arealer i hektar, treårsmedel av avverkningsåsonger. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2017 till 2021.

Källa: Skogsstyrelsen

Arealerna symboliserar det årliga tillskottet av lämnade hänsynsytor vid förnygringsavverkning. Eventuella förluster av hänsynsytor är okända och har därför inte kunnat reduceras.

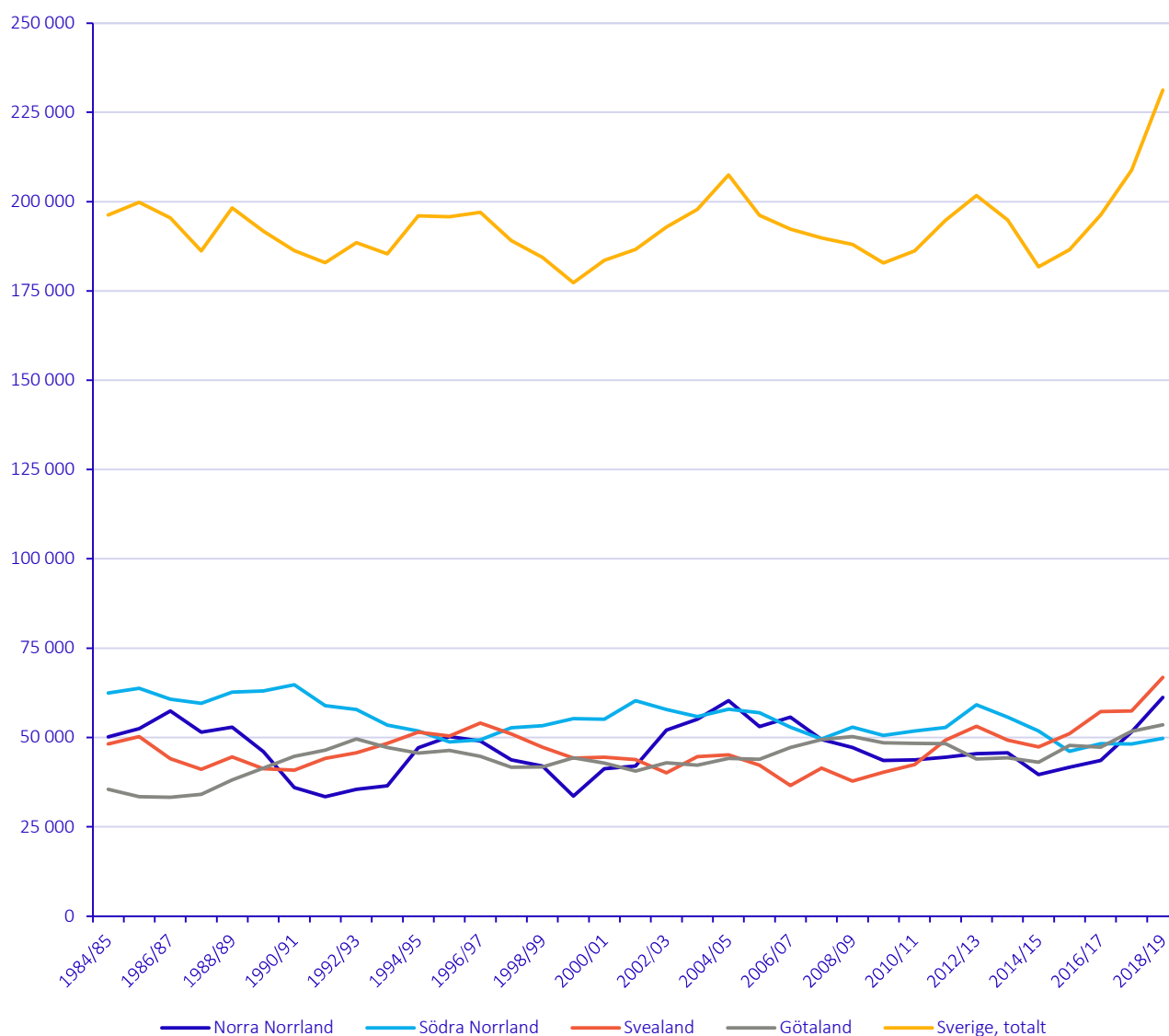
Helår i figuren anger inter-/extrapolerade värden. Avverkningsåsongerna avser inventeringen polytax/hänsynsuppföljningen. Värden för hela årtal 1993 till 1999 är inter- och extrapolerade med hjälp av enstaka hänsynsinventeringar gjorda 1993, 1995 och 1997. Avverkningsåsonger 2000/2001 till 2014/2015 och 2016/2017 visar värden enligt inventeringen polytax/hänsynsuppföljningen. Interpolerat värde för 2015 och preliminära värden för 2017 till 2021.

Statistik över hänsynsytor har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Jämförelser över tid ska inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas: https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI0605/SkyddSkogFrivillig/

Utifrån Skogsstyrelsens olika inventeringar skattas **andel** hänsyn av slutavverkningen. För att kunna beräkna **areal** hänsyn kombineras andelarna med Riksskogstaxeringens uppgifter om slutavverkad areal.

Diagram 16 visar slutavverkad areal med en ökning i slutet av serien. Eftersom den senaste skattningen av andelen hänsyn avser 2016/2017 och andelen antas vara konstant därefter, betyder större slutavverkad areal automatiskt en större hänsynsareal. Den skattade ökningen beräknas till 49 500 hektar från säsong 2014/2015 till 2018/2019.

Diagram 16. Slutavverkad areal totalt och per landsdel, femårsmedel för avverkningssäsong 1984/1985 till 2018/2019
Arealer i hektar

Källa: Skogsstyrelsen

Arealer i hektar enligt Riksskogstaxeringen, treårsmedelvärden. Årtalen avser avverkningssäsonger mitt i treårsmedelvärdet.

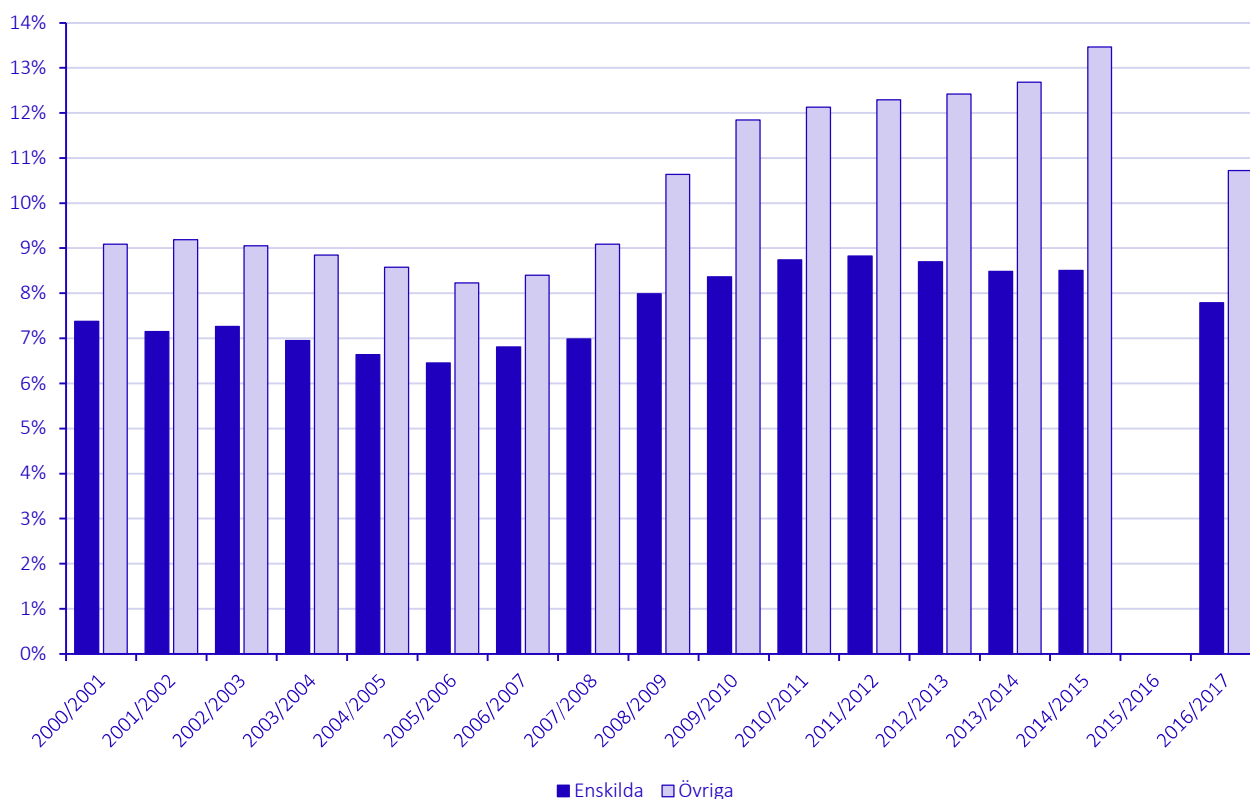
Markägare

Skattningar för avverkningsåret 2016/2017 visar att enskilda markägare lämnade 8 procent av de avverkade arealerna som hänsynsytor. Enskilda markägare är fysiska personer, dödsbon och bolag som inte är aktiebolag. Vid samma tid lämnade övriga markägare 11 procent hänsynsytor. Övriga ägare är statliga myndigheter, statsägda aktiebolag, övriga allmänna ägare, privatägda aktiebolag och övriga privata ägare. Det ger ett genomsnitt på 9 procent för alla typer av markägare.

Under perioden 2000/2001 lämnade enskilda markägare 7 procent av den avverkade arealen som hänsynsytor. Under samma period lämnades 9 procent av övriga markägare. 2005 till 2007 skedde en minskning för båda typer av markägare, till följd av stormen Gudrun som fällde mycket träd. Därefter har andelen hänsynsytor ökat i båda grupperna, med en kraftigare ökning bland övriga markägare.

Den senaste mätningen, för säsong 2016/2017, visar lägre värden jämfört med föregående år. Jämfört med säsongen 2014/2015 minskade andelen lämnad hänsyn med 1 procentenhet för enskilda markägare och 3 procentenheter för övriga.

Diagram 17. Lämnad hänsyn av totalt avverkad areal, per typ av markägare, 2000/2001 till 2016/2017
Treårsmedel av avverkningsår, andel i procent

Källa: Skogsstyrelsen

Årtalen avser avverkningsårer mitt i treårsmedelvärdet. Skattningar för åren 2015/2016 saknas. Värden för säsong 2016/2017 har reviderats.

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv, det vill säga som enligt vedertagna bedömningsgrunder inte kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Enligt skogsvårdslagen får inte avverkning, skogsvårdsåtgärder och gödsling ske på improduktiva ytor som är större än 0,1 hektar. Enstaka träd kan avverkas om det inte förändrar naturmiljöns karaktär. Statistiken redovisar fullständiga arealer improduktiv skogsmark, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Formellt skyddad skogsmark innehåller även improduktiv skogsmark, vilket ger överlapp mellan de båda formerna. Den improduktiva skogsmarken kan inte överlappa frivilliga avsättningar och hänsynsytor, eftersom de per definition endast utgörs av produktiv skogsmark.

Arealer med improduktiv skogsmark

Den improduktiva skogsmarksarealen, inklusive formellt skydd, utgör 16 procent av Sveriges totala skogsmarksareal. I den fjällnära regionen är 64 procent av skogsmarken improduktiv. Nedanför den fjällnära gränsen är andelen 10 procent. Lägst är andelen i den sydligaste regionen, den nemoral, där 4 procent av skogsmarken är improduktiv.

Improduktiv skogsmark utanför formellt skydd utgör 11 procent av den totala arealen skogsmark. I den fjällnära regionen är andelen 25 procent och nedanför den fjällnära regionen är den drygt 9 procent.

Tabell 17. Improduktiv skogsmarksareal, per region, 2019

Arealer i hektar avrundade till jämna 100-tal

Region	Arealer i hektar		Andel av total areal skogsmark	
	Totalt	Utanför formellt skydd	Totalt	Utanför formellt skydd
1. Fjällnära	1 946 400	763 300	64,2%	25,2%
2. Nordboreal	1 067 700	992 500	14,5%	13,4%
3. Sydboreal	930 000	884 000	9,5%	9,0%
4. Boreonemoral	460 600	423 000	6,9%	6,3%
5. Nemoral	37 600	35 000	3,9%	3,6%
Nedan fjällnära gräns, region 2–5	2 495 900	2 334 500	10,0%	9,4%
Hela Sverige, region 1–5	4 442 200	3 097 800	15,9%	11,1%

Källa: SLU Riksskogstaxeringen och NMD 1.1.

Femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata och skattningar.

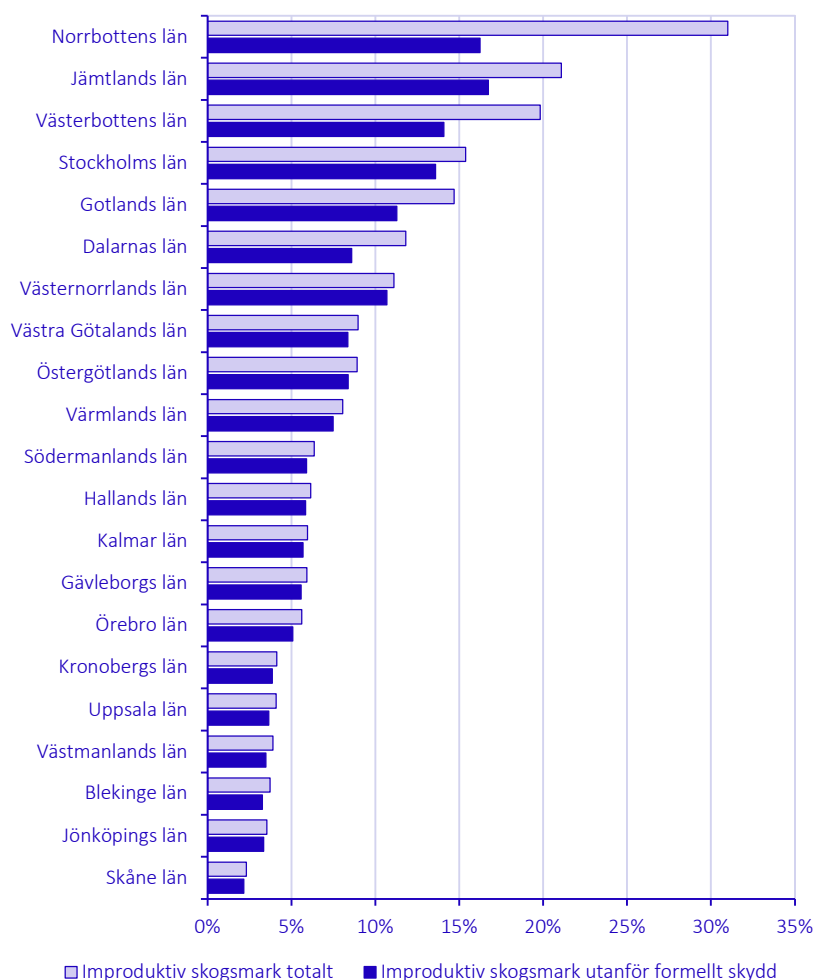

Det län som har högst andel improduktiv skogsmark är Norrbotten, där 31 procent av skogsmarken är improduktiv, inklusive formellt skyddade arealer. Därefter följer Jämtlands län, med 21 procent och Västerbottens län, med 20 procent. På fjärde plats finns Stockholms län, med 15 procent improduktiv skogsmark. Arealen i hektar är dock mycket liten i Stockholm, jämfört med de nordliga länen. Stockholm har 55 000 hektar improduktiv skogsmark, att jämföra med de 1,75 miljoner hektar som finns i Norrbotten. Det län som har minst areal improduktiv skogsmark är Blekinge, med knappt 8 000 hektar. Lägst andel improduktiv skogsmark har Skåne län, med 2 procent.

Andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd varierar från 17 procent i Jämtlands län till 2 procent i Skåne. Norrbotten har den största skillnaden mellan andelen improduktiv skogsmark totalt och andelen improduktiv skogsmark utanför formellt skydd.

Diagram 18. Improduktiv skogsmark per län, 2019

Andel av total skogsmarksareal per län

Källa: SLU Riksskogstaxeringen. Femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år. Överlappande arealer är borträknade med hjälp av geodata eller skattningar.

Kort om statistiken

Statistikens ändamål och innehåll

Rapporten redovisar en sammanhållen statistik för de fyra formerna formellt skyddad skogsmark, frivilliga avsättningar, hänsynsytor vid föryngringsavverkning och improduktiv skogsmark. Statistiken är till stora delar en sammanställning av redan publicerad statistik inom flera statistikprodukter, som SCB, Skogsstyrelsen och Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) ansvarar för. Delar av statistiken har publicerats i andra former tidigare, men hade under några år till och med 2018 en tillfällig paus i produktionen.

Den sammanställning som redovisas här, publicerades för första gången under 2019, som en del i ett regeringsuppdrag där Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SLU och SCB tilldelades uppgiften att utarbeta en sammanhållen statistik för skogsmark¹. Bakgrunden till uppdraget var att regeringen saknade en övergripande sammanhållen och officiell statistik över arealen skogsmark, med uppgifter om vilka åtgärder som har använts för skydd av skogsmark och utvecklingen över tid. Statistiken behövdes för att följa upp skogspolitikens jämställda mål, inklusive etappmålet om skydd av land-, sötvatten- och marina områden.

Ytterligare en orsak till statistiken var slutsatser i Riksrevisionens rapport², där det uttrycktes behov av en ökad samsyn kring vilka arealer som skulle tillgoda räknas formellt skydd respektive frivilliga avsättningar. Riksrevisionen menade att det fanns behov av ny statistik i syfte att möjliggöra en transparent och jämförbar uppföljning och rapportering av etappmålet till riksdagen, samt en ökad samordning av statistiken för detta. Den statistik som redovisas här är dock inte värderad i relation till nationella eller internationella mål.

Definitioner och förklaringar

Skogsmark

Skogsmark definieras i Skogsvårdslag (1979:429) som mark inom ett sammanhängande område där träden har en höjd av mer än fem meter

---

¹Regeringsbeslut N2018/04159/SK ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

Regeringsbeslut N2019/01826/SMF – N2019/00866/SMF ”Uppdrag att, inom ramen för det nationella skogsprogrammet, utarbeta en sammanhållen och regelbunden statistik om areal skogsmark”

² Riksrevisionen RiR 2018:17 ”Skyddet av värdefull skog”

och en kronslutenhet av mer än tio procent, eller förutsättningar att nå denna höjd och kronslutenhet utan produktionshöjande åtgärder.

Produktiv skogsmark

Produktiv skogsmark är, enligt skogsvårdslagen, skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år.

Former

De fyra delmängder som ingår i statistiken. De nämns i regeringsuppdraget (N2018/04159/SK) som de delmängder vilka statistiken ska fördelas på. Formerna är:

- Formellt skyddad skogsmark
- Frivilliga avsättningar
- Hänsynsytor vid föryngringsavverkning
- Improduktiv skogsmark

Formellt skyddad natur

Skogsmark som regleras av lagar och förordningar, samt ingångna avtal och enskilda beslut. I den här statistiken avses ett samlingsbegrepp för olika skyddstyper, så kallade *instrument* för skydd, som är reglerade i lagar och förordningar, samt i ingångna avtal och enskilda beslut för formellt skyddad natur. De instrument som ingår i statistiken är:

1. Nationalparker
2. Naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk
3. Biotopskyddsområden
4. Natura 2000 med skogshabitat
5. Naturvårdsavtal, inklusive ekoparker och vitryggsavtal
6. Inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket
7. Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, som inte vunnit laga kraft
8. Markersättningar för bildande av naturreservat

Nationalparker

Ett mark- eller vattenområde som tillhör staten får förklaras som nationalpark, i syfte att bevara ett större sammanhängande område av viss landskapstyp i dess naturliga tillstånd eller i väsentligt oförändrat skick. Nationalparkerna syftar till ett representativt skydd av stora områden inom olika landskapstyper. De har föreskrifter som innebär skydd för samtliga ingående naturtyper.

Reglering: 7 kap. 2–3 §§ miljöbalken, nationalparksförordningen (1987:938)

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdagen, regeringen, Naturvårdsverket

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Naturresevat

Ett mark- eller vattenområde kan förklaras som naturresevat i syfte att:

- bevara biologisk mångfald,
- vårda och bevara värdefulla naturmiljöer,
- tillgodose behov av områden för friluftslivet,
- skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer, eller
- skydda, återställa eller nyskapa livsmiljöer för skyddsvärda arter.

Naturresevat innebär ett långsiktigt områdesskydd som anpassas efter syfte och skyddsbehov, till exempel när inskränkningar i användningen av mark- och vattenområden behövs för att uppnå syftet med bevarandet. Fastigheter som omfattas kan vara i såväl allmän som enskild ägo. Om markägaren vill fortsätta att äga marken blir denne ersatt i enlighet med miljöbalkens ersättningsbestämmelser.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Länsstyrelse, kommun

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse, kommun

Biotopskyddsområden

Mindre mark- eller vattenområden som omfattas av bestämmelserna i skogsvårdslagen och som på grund av sina särskilda egenskaper är värdefulla livsmiljöer för hotade djur- eller växtarter, eller särskilt skyddsvärda på annat sätt. Ett biotopskyddsområde är vanligtvis mellan 2 och 10 hektar, men kan vara upp till 25 hektar. Området ska överensstämma med minst 1 av 19 särskilt definierade biotoptyper.

Reglering: 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Skogsstyrelsen, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, kommun

Områden med naturvårdsavtal

Naturvårdsavtal är ett nyttjanderättsavtal som tecknas mellan markägare och staten, genom Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket eller länsstyrelserna. Även kommuner kan teckna naturvårdsavtal med markägare. Att ingå i ett naturvårdsavtal är frivilligt för båda parter. Syftet är att utveckla och bevara naturvärden. Sedan 2015 finns också möjlighet att teckna avtal för områden med höga sociala värden, för att bevara och utveckla skogar med värden som skapas av människans upplevelser av skogen.

Genom att ingå ett naturvårdsavtal avstår fastighetsägaren från viss användning av ett område, till exempel avverkning, samt tolererar att bland annat naturvårdande åtgärder vidtas där. I avtalet beskrivs området och hur naturvärdena bör bevaras och utvecklas, men fastighetsägaren åtar sig inte att utföra åtgärder.

Avtalstiden kan variera från några månader upp till 50 år. Avtalet görs normalt gällande gentemot en ny ägare genom att det skrivs in i fastighetsregistret.

Reglering: 7 kap. 3 § andra stycket jordabalken (1970:994), lagen (1915:218) om avtal och andra rättshandlingar på förmögenhetsrättens område (avtalslagen).

Varaktighet: Tidsbestämt enligt avtal

Beslutande: Avtalsparter

Tillsynsmyndighet: Avtalsparter

Det finns olika benämningar på naturvårdsavtal. Ekoparksavtal tecknas mellan Skogsstyrelsen och Sveaskog, utan statlig ersättning. Områdena är minst 1 000 hektar stora och har minst 50 procent naturvårdsareal. På den yta som inte är naturvårdsareal bedrivs skogsbruk med generell eller förstärkt miljöhänsyn. Vitryggsavtal är en annan form av naturvårdsavtal med Skogsstyrelsen som en av parterna. Avtalen avser att bevara och skapa cirka 10 000 hektar lövskog. De ska ge en god livsmiljö åt såväl den vitryggiga hackspetten som andra rödlistade lövskogsarter.

Både ekoparksavtal och vitryggsavtal ska enligt regeringsbeslut *M2014/593/Nm Etappmål för biologisk mångfald och ekosystemtjänster* räknas till det formella skyddet och inte som frivilliga avsättningar. I delar av statistiken görs en särredovisning av ekoparker sammanslaget med områden med vitryggsavtal.

Natura 2000-områden

Områden som är utpekade enligt EU:s två naturvårdsdirektiv fågeldirektivet SPA (särskilt skyddsområde) eller art- och habitatdirektivet SCI (område av gemenskapsintresse/särskilt bevarandeområde). Syftet är att säkerställa den långsiktiga överlevnaden av Europas mest värdefulla och hotade arter och naturtyper.

Natura 2000-områden utpekas för de arter och naturtyper som anges i de båda naturvårdsdirektiven och som bedöms som särskilt skyddsvärda i ett EU-perspektiv. I områdena skyddas naturtyper och arter från negativ påverkan genom en särskild tillståndsplikt för verksamheter eller åtgärder som på ett betydande sätt kan påverka miljön. Tillståndsplikten gäller även utanför det avgränsade området. I särskilda skyddsområden har medlemsstaterna även ansvar för att vidta de bevarandeåtgärder som behövs, med utgångspunkt i utpekade naturtyper och arters ekologiska behov.

I den här statistiken ingår endast de områden som har utpekade habitat enligt art- och habitatdirektivet (SCI-områden) och har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskarteringen NNK.

Reglering: 7 kap. 27–29 b §§ miljöbalken, 15-20 a §§ förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Beslutande: Regeringen

Varaktighet: Permanent

Tillsynsmyndighet: Länsstyrelse

Områden med inomstatlig överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Områden med inomstatlig överenskommelse har skyddats efter överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket. De utpekades 2003 och 2004 inom ramen för regeringsuppdraget om inventering av skyddsvärda statliga skogar. Enligt tilläggsuppdrag efter inventeringen genomförde Naturvårdsverket ett fördjupat samråd om områdenas bevarande, vilket resulterade i 2010 års överenskommelse mellan myndigheterna. Dess innebörd är att utpekade områden undantas från skogsbruk och avverkning. Samrådsrutiner gäller för sådan avverkning som behövs för områdenas användning som övningsområden.

Områdena saknar formellt skydd enligt miljöbalkens regler, men har genom överenskommelsen och regeringsbeslut ett formellt skydd. Parterna är överens om att anläggande av byggnader, vägar, ledningar, vindkraftverk eller annan typ av exploatering inte ska ske inom naturskogarna. Områden erbjuds för bildande av naturreservat om övningsverksamheten upphör. Skyddsformen naturvårdsavtal är inte tillämplig, eftersom det rör sig om en överenskommelse mellan två statliga parter.

Reglering: Överenskommelse mellan Naturvårdsverket och Fortifikationsverket

Varaktighet: Permanent

Beslutande: Riksdag, regering

Tillsynsmyndighet: Försvarsinspektören för hälsa och miljö

Beslutade biotopskyddsområden och naturreservat, ej laga kraft

Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart, även om det överklagas. Dock vinner beslutet laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda parter, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum finns ett antal områden som är beslutade men inte laga-kraft-vunna, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade. För att säkerställa att även denna kategori arealer finns med i statistiken, så ingår de här i ett eget instrument.

Reglering: 7 kap. 4–8 §§ miljöbalken samt 7 kap. 11 § miljöbalken, förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Varaktighet: Oklart, eftersom besluten inte vunnit laga kraft

Beslutande: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen, länsstyrelse, kommun

Markersättningar för bildande av naturreservat

Markersättningar omfattar köp, intrångsersättning och bidrag. Avtal om köp av fast egendom, samt överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare, tecknas som regel innan ett område förklaras som naturreservat. Inget av förfarandena innebär att området ges ett formellt skydd. Bidrag till kommuner delas som regel ut efter att kommunen har genomfört markåtkomst och fattat beslut om naturreservat. Kommunala naturreservat har normalt därför redan ett formellt skydd vid den tidpunkt då bidraget utbetalas.

Reglering: Avtal om köp av fast egendom inom blivande naturreservat, eller överenskommelse om intrångsersättning med fastighetsägare inom blivande naturreservat.

Varaktighet: I normalfallet permanent. Genom avtal och överenskommelser inträder ett indirekt skydd i avvaktan på det formella beslutet om naturreservat. Det indirekta skyddet är förhållandevis starkt vid köp av fast egendom, eftersom äganderätten och därmed rådigheten över området då övergår till staten. Vid överenskommelse om intrångsersättning är det indirekta skyddet svagare och blir beroende av hur pass väl fastighetsägaren lever upp till olika förbindelser i överenskommelsen.

Beslutande: Naturvårdsverket, eller länsstyrelse med villkor om Naturvårdsverkets godkännande, eller Naturvårdsverket efter samråd med berörd länsstyrelse.

Tillsynsmyndighet: Saknas i formell mening vad gäller köp och intrångsersättning. I praktiken är det staten, som part i avtal och överenskommelse, som ansvarar för att villkor upprätthålls. Vid bidragsbeslut ska Naturvårdsverket utöva tillsyn.

Instrument för formellt skydd som saknar föreskrifter mot skogsbruk

Två ytterligare instrument räknas som formellt skydd i SCB:s statistik över skyddad natur inom alla naturtyper (statistikprodukt MI0603 Skyddad natur). Eftersom de saknar föreskrifter mot skogsbruk ingår de inte i statistiken över formellt skyddad skogsmark, som redovisas i denna rapport (statistikprodukt MI0605). Orsaken till att inte ingår i den här statistiken är följande:

Nationalstadsparken saknar föreskrifter som förbjuder avverkning av skogsmark. För att hantera skydd och förvaltning av områdets äldre träd har Länsstyrelsen beslutat om samråd enligt miljöbalken 12:6, till exempel för åtgärder som berör jätteeakar.

Naturvårdsområden som skyddsform infördes i naturvårdslagen 1974, men upphörde i och med införandet av miljöbalken 1999. Områdena

förekommer främst i marina miljöer och skogsområden avsedda för friluftsliv. De områden som inrättats ska vid tillämpningen av miljöbalken anses som naturreservat.

Frivilliga avsättningar

Frivilliga avsättningar är områden med sammanhängande produktiv skogsmark, där markägaren frivilligt har beslutat att inte utföra åtgärder som kan skada områdets naturvärde, kulturmiljö eller sociala värde. Området ska finnas dokumenterat i plan eller annan handling.

Den här statistiken redovisar nettoarealer utan överlapp med statistikens övriga tre former, utifrån Skogsstyrelsens definition av frivilliga avsättningar. Definitionen i sig förhindrar överlapp med övriga former, genom att markägarens frivilliga beslut innebär en gräns mot formellt skydd och kravet på produktiv skogsmark innebär en gräns mot improduktiv skogsmark. Kravet på dokumentation betyder att beslutet är fattat vid planering av markanvändningen. Det innebär i sin tur en gräns mot hänsynsytor, vilka beslutas vid operativ planering. Det förekommer dock glapp mellan vad markägaren uppfattar som frivilligt avsatt mark och hur Skogsstyrelsen definierar formen.

Frivilligt avsatt skogsmark för naturvårdsändamål inryms i sektorsansvaret, konkretiserat som arealmål i etappmål och tidigare delmål. En annan drivkraft är skogsägarnas avtal med certifieringsorganen FSC alternativt PEFC. I deras skogsbruksstandarder ingår att avsätta minst 5 procent av den produktiva skogsmarken för naturvårdsändamål, i första hand nyckelbiotoper. I dessa skogsbruksstandarder tillåts visst överlapp mellan frivilliga avsättningar och formellt skydd.

Reglering: Reglering i lag saknas.

Varaktighet: Fastighetsägaren beslutar själv om inrättande eller upphörande av de frivilliga avsättningarna. För certifierade fastighetsägare inom FSC alternativt PEFC finns regelverk för varaktighet och utbytbarhet.

Beslutande: Fastighetsägaren

Tillsynsmyndighet: Eftersom frivilliga avsättningar inte har en juridisk innebörd finns ingen tillsynsmyndighet. Skogsstyrelsen har ett ansvar för uppföljning. För certifierade fastighetsägare finns kontrollsystem inom FSC alternativt PEFC.

Hänsynsytor

Vid skogsbruksåtgärder på mark, som omfattas av skogsvårdslagen, ska hänsyn tas till naturvårdens intressen. Omfattningen av den hänsyn som kan krävas regleras av bestämmelser om intrångsbegränsning. Hänsyn kan innebära att träd, trädsamlingar eller döda träd lämnas kvar vid olika åtgärder. Det som lämnas i samband med skötsel av skogsmark bör skyddas vid kommande åtgärder. Med få undantag kan krav ställas på återställande av skada som uppstått till följd av skogsbruksåtgärd.

Den som inte rättar sig efter ett föreläggande eller bryter mot ett förbud som har meddelats för en föreskrift enligt 30 §, kan dömas till böter.

Reglering: 30 § skogsvårdslagen

Varaktighet: Sparas så länge ytan håller tillräckligt höga naturvärden. Det är inte straffbart att avverka hänsynen såvida inte Skogsstyrelsen beslutat om ett förbud.

Beslutande: Riksdagen

Tillsynsmyndighet: Skogsstyrelsen

Improduktiv skogsmark

Improduktiv skogsmark är skogsmark som inte är produktiv enligt skogsvårdslagens definition. Med andra ord är det skogsmark som enligt vedertagna bedömningsgrunder **inte** kan producera i genomsnitt minst en kubikmeter virke per hektar och år. Exempel på improduktiv skogsmark är fjällbjörkskog, träd- eller buskbevuxna myrar och glest trädbevuxna hållmarksområden. Enligt 13 a § skogsvårdslagen regleras brukandet av improduktiv skogsmark. Den här statistiken redovisar fullständiga arealer för improduktiv skog, oavsett om de omfattas av regleringen eller inte.

Regioner

Där det är möjligt redovisas statistiken på de regionala indelningarna ovan och nedan den fjällnära gränsen, regioner (naturgeografiska regioner SUS), landsdelar och län. Statistikens fyra former har olika förutsättningar för att redovisas på olika typer av regioner, beroende på skillnader i dataunderlag för beräkningar.

Fjällnära gräns

Gräns för vad som räknas som fjällnära skog. Sammanställd 1993 och 1994 av SLU, Institutionen för skogstaxering och utgående från Skogsstyrelsens förordning (SKSFS 1991:3) om gränserna för fjällnära skog. En uppdatering gjordes 2019. Skogsstyrelsen ansvarar för geodata över den fjällnära gränsen.

Regioner (naturgeografiska regioner SUS)

En regionindelning som används för uppgifter om skogsmark. Indelning i fem naturgeografiska regioner anpassade till länsgränserna och den fjällnära gränsen. Indelningen gjordes i *Skogsvårdsorganisationens Utvärdering av Skogspolitiken (SUS)* 2001. De regioner som används i statistiken har anpassats till gällande indelning för län och fjällnära gräns.

Landsdelar

En indelning av Sverige i fyra regioner, anpassade efter länsgränserna. Arealen för varje landsdel motsvarar den sammanlagda arealen av de ingående länen. De områden som används i statistiken har anpassats till aktuell indelning för län.

Karta 5. Regioner (naturgeografiska regioner SUS) och län

Fjällnära region (region 1):

Norrbottnens, Västerbottens, Jämtlands och Dalarnas län ovan den fjällnära gränsen.

Nordboreal region (region 2):

Norrbottnens och Västerbottens län nedan den fjällnära gränsen.

Sydboreal region (region 3):

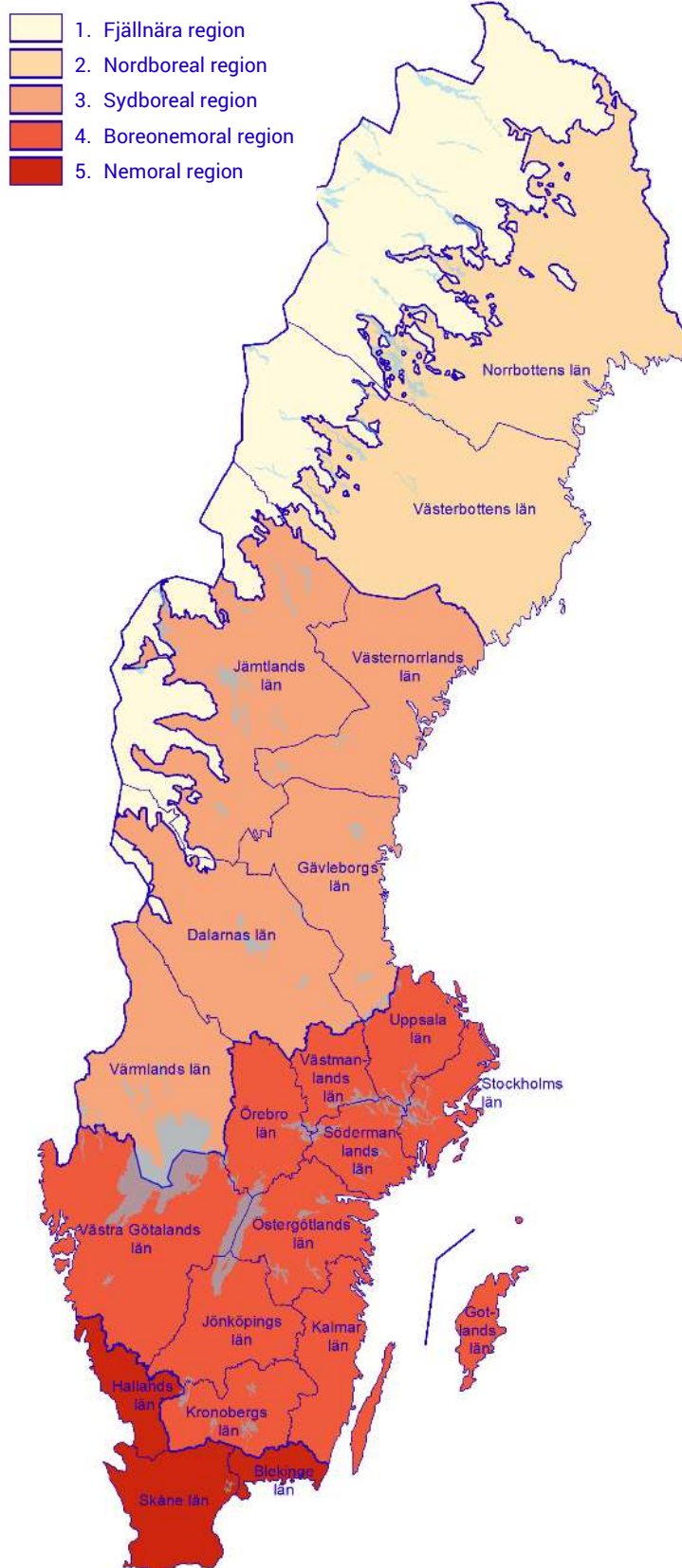
Jämtlands, Västernorrlands, Dalarnas, Gävleborgs och Värmlands län nedan den fjällnära gränsen.

Boreonemoral region (region 4):

Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms, Södermanlands, Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs och Kalmar län.

Nemoral region (region 5):

Hallands, Blekinge och Skåne län.

Källa: Skogsstyrelsen, Naturvårdsverket, SCB

Karta 6. Landsdelar och län

Norra Norrland:

Norrbottnens och Västerbottnens län.

Södra Norrland:

Jämtlands, Västernorrlands och Gävleborgs län

Svealand:

Dalarnas, Värmlands, Örebro, Västmanlands, Uppsala, Stockholms och Södermanlands län

Götaland:

Östergötlands, Gotlands, Västra Götalands, Jönköpings, Kronobergs, Kalmar, Hallands, Blekinge och Skåne län.

Statistikens framställning

Formellt skyddad skogsmark

Följande koordinatsatta register och geodata har använts vid produktion av statistik över formellt skyddad skogsmark.

Tabell 18. Indata till officiell statistik över formellt skyddad skogsmark 2021-12-31

Register, innehåll i uttag	Referensdatum om annat än uttagsdatum	Datum för uttag	Registeransvarig
VIC Natur: Nationalparker, naturreservat och skogligt biotopskyddsområde (gällande)	Ursprungligt gällandedatum t.o.m. 2021-12-31	2022-02-23	Naturvårdsverket
VIC Natur: Natura 2000 SCI-områden med utpekade skogshabitat	Beslutsdatum t.o.m. 2021-12-31	2022-02-23	Naturvårdsverket
Naturreservat (beslutat och överklagat)	Ursprungligt beslutsdatum t.o.m. 2021-12-31	2022-02-22	Naturvårdsverket
Skogligt biotopskyddsområde	Beslutsdatum t.o.m. 2021-12-31, lagakraftvunnet datum fr.o.m. 2022-01-01 samt områden som saknar lagakraftvunnet datum	2022-03-07	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Naturvårdsverkets naturvårdsavtal	Avtalsdatum start t.o.m. 2021-12-31, avtalsdatum slut fr.o.m. 2022-01-01	2022-01-11	Naturvårdsverket
Skogsdataportalen: Skogsstyrelsens naturvårdsavtal inklusive vitryggsavtal, så kallade Bergvikavtal.	Avtalsdatum t.o.m. 2021-12-31	2022-02-01	Skogsstyrelsen
NO/NS bestånd inom Sveaskogs ekoparker		2022-02-28	Skogsstyrelsen
VIC Natur: Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar, SNUS ägda av Fortifikationsverket	2018-12-21, modifiering 2022-01-28	Januari 2022	Naturvårdsverket
Områden på Fastighetsverkets mark efter samråd 1 april 2010	2010-04-01	2020-10-12	Naturvårdsverket
Markersättningar från FIDOS: NV-fastigheter med statusen "Ägd" från 2022-01-11, intrång från 2022-01-11 och bidrag från 2021-01-10.	Avtalsdatum och beslutsdatum t.o.m. 2021-12-31	2022-01-11	Naturvårdsverket
VIC Natur: Områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk, endast områden med reservatsbeslut	Beslutsdatum t.o.m. 2021-12-31	2022-01-03	Naturvårdsverket
Natura Naturtypskartering NNK		2022-01-07	Naturvårdsverket
Länsindelning, SCB:s bearbetning av data från Lantmäteriets fastighetskarta.		Januari 2022	SCB
Skogsdataportalen: Fjällnära gräns		2022-02-01	Skogsstyrelsen
Vic Natur: Nationella Marktäckedata bas generaliserad version 1.1	2018	2022-03-22	Naturvårdsverket
VIC Natur: Nationella Marktäckedata tilläggsiskt produktivitet version 1.1	2018	2021-03-22	Naturvårdsverket
VIC Natur: Markägarkartan	2021	2022-03-22	Naturvårdsverket

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifter om skyddad natur i Sverige är till stora delar hämtade från Naturvårdsverkets centrala register över skyddade områden, Naturvårdsregistret (NVR), i databasen VIC-Natur. Det registeruttag som ligger till grund för statistiken med referensdatum 2021-12-31 gjordes i början av 2022. Det omfattar områden som har beslutats och vunnit laga kraft senast den 31 december 2021.

Enligt 33 § områdesskyddsförordningen ska länsstyrelsen föra ett register över beslut i naturvårdsärenden och andra förhållanden på naturvårdens område. Naturvårdsverket ska föra ett sammanfattande nationellt register. Med stöd av denna paragraf har Naturvårdsverket meddelat föreskrifter (NFS 2009:5) om registrering av beslut enligt 7 kap. miljöbalken.

Inom ramen för IT-systemet VIC-Natur har Naturvårdsverket och länsstyrelserna ett gemensamt register med både administrativa data och områdesgränser i form av geodata. I kartdatabasen finns både geodata som genereras via naturvårdsarbetet och digitala kartor från Lantmäteriet. Tillsammans underhåller myndigheterna systemet. NVR ersätter det tidigare registret och den så kallade NAVO-databasen, där digitala gränser förts av Lantmäteriet (Metria).

Navet

Navet är Skogsstyrelsens ärendehandläggningssystem för områdesskydd. Det inkluderar samtliga av Skogsstyrelsen beslutade biotopskyddsområden och tecknade naturvårdsavtal. Registret innehåller både administrativa data och geodata i form av polygoner för varje objekt. De biotopskyddsområden som ingår i statistiken har beslut som vunnit laga kraft till och med den 31 december vid referensåret. De biotopskyddsområden som är beslutade men inte vunnit laga kraft presenteras i ett eget instrument inom formellt skydd.

Via ett automatiskt system hämtas data från Navet till NVR. Data från Navet levereras därmed till SCB via det NVR-uttag som Naturvårdsverket/Metria gör.

Nationella marktäckedata (NMD)³

NMD är en relativt ny kartering av Sverige, med syfte att tillhandahålla grundläggande information om hela landskapet och hur det förändras. Data har tagits fram under ledning av Naturvårdsverket, i samarbete med Havs- och vattenmyndigheten, SCB, Skogsstyrelsen, Myndigheten för samhällsskydd och beredskap, samt SLU.

---

³ <https://www.naturvardsverket.se/verktyg-och-tjanster/kartor-och-karttjanster/nationella-marktackedata>

Data består av en baskartering i 25 tematiska klasser, fördelade på tre hierarkiska nivåer. Karteringen är i rasterformat med 10 meters upplösning och en minsta karteringsenhet på ned till 0,01 hektar. Utöver baskarteringen finns tilläggs-skikt med kompletterande information om objekthöjd, objektäckning, skoglig produktivitet, markanvändning och låg fjällskog.

Till Skyddad natur med referensdatum 2021-12-31 har den andra versionen av NMD använts, med beteckning NMD 1.1.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker.

Referensdatum

Statistiken redovisar formellt skyddad natur som vid datumet 2021-12-31 hade status laga kraft/gällande. Naturreservat och biotopskyddsområden som endast var beslutade vid referensdatum men ej hade vunnit laga kraft, redovisas i en egen kategori. Ett beslut om biotopskyddsområde eller naturreservat gäller omedelbart även om det överklagas. Beslutet vinner dock laga kraft först tre veckor efter att det har delgivits berörda sakägare, förutsatt att beslutet inte överklagas. Det medför att det vid statistikens referensdatum kan finnas områden som är beslutade men som inte vunnit laga kraft, eftersom delgivning pågår eller enskilda beslut är överklagade.

Bearbetningar

För naturreservat har endast de delar som har föreskrifter mot skogsbruk räknats som skyddade. Inom Natura 2000-områden (SCI) med utpekade skogshabitat inkluderas endast de delar som har karterats som potentiella skogshabitat i Natura Naturtypskartan (NNK).

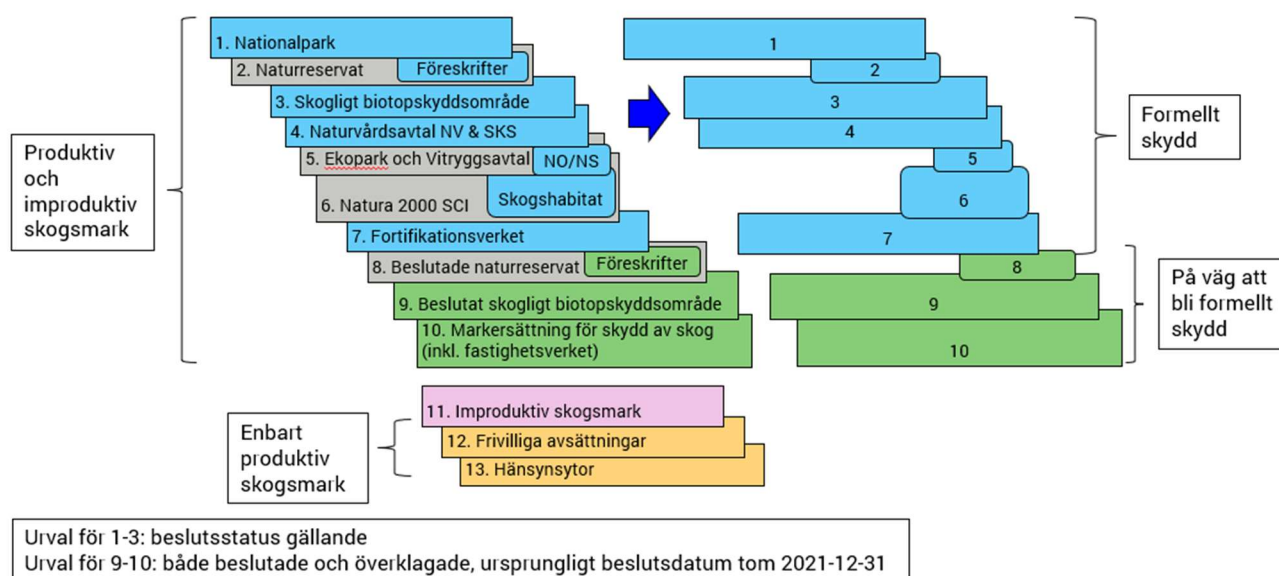
Naturvårdsavtal som avser Sveaskogs ekoparker och områden inom åtgärdsprogram för vitryggig hackspett, så kallade vitryggsavtal, inkluderar enbart arealerna inom naturvårdsmål där skogen lämnas orörd eller naturvårdsmål med naturvårdande skötsel (NO respektive NS). Vitryggsavtal är en delmängd av Skogsstyrelsens naturvårdsavtal med Undertyp "Bergvikavtal". För Skogsstyrelsens naturvårdsavtal har undertyperna "Bergvikavtal" och "Ekoparker" valts bort för att undvika dubbelräkning, då dessa avtal finns registrerade i separata geodata.

Eftersom områden som saknar föreskrifter mot skogsbruk endast finns för de områden där det finns reservatsbeslut, har det gjorts en manuell justering av *markersättning för skydd av skog* (inklusive Fastighetsverket). Det gäller rättelse av arealer produktiv skogsmark och skogsmark i tabeller av intrångsavtal inom reservatet Nynäs (NVRID 2001921). För bidragsavtal inkluderas endast de områden som ligger inom gällande eller beslutade naturreservat med föreskrifter mot skogsbruk.

Nationella Marktäckedata (NMD) bas ogeneraliserad version 1.1 har använts för att ta fram total skogsmarksareal och areal produktiv skogsmark, för beräkning av andel formellt skyddad skogsmark. Andelsberäkning för de andra tre formerna använder Riksskogstaxeringen statistik över total areal skogsmark och areal produktiv skogsmark.

De olika skyddstyperna har lagts samman enligt prioritetsordningen i figuren nedan, så att överlappande ytor exkluderas och dubbelräkning av arealer inte görs. Statistiken visar totalareal för varje form, eller instrument inom formellt skydd, samt nettoareal utan överlapp mellan former eller instrument. Överlapp har reducerats enligt hierarkin i figuren nedan.

Figur 4. Exkludering av överlappande arealer skogsmark

Nyttillkomna arealer

Nyttillkomna arealer är endast de områden som inte var med i föregående års formellt skyddade områden. De räknas fram genom att 2020 års formellt skyddade områden, i form av geodata (digitala kartor), tas bort från 2021 års data.

Det förekommer att en del av det som var skyddat föregående år, inte längre är det vid aktuellt referensår. Områden kan upphöra att vara skyddade eller flyttas mellan olika typer av instrument. Det förekommer även rättningar av naturvårdsregistret, som påverkar tidigare års skyddade arealer. Därför går det inte att göra beräkningen genom att endast subtrahera aktuellt års arealer med föregående års arealer. Beräkningen kräver analys av enskilda beslut och avtal, med hjälp av geodata.

Frivilliga avsättningar

Indata

Datainsamlingen sker med tre olika metoder beroende på typ av fastighetsägare. För åtta större fastighetsägare, där flertalet tillsammans redovisar sina frivilliga avsättningar på www.skyddadskog.se, inhämtas årligen geografiska data i sin helhet. För övriga certifierade skogsägare inhämtas arealuppgifter via en årlig enkät, ställd till den som innehar ett direktcertifikat eller ansvarar för ett gruppcertifikat inom FSC alternativt PEFC. Svaren bygger på totaluppgifter från register alternativt stickprov ur register. För icke certifierade fastighetsägare inhämtas arealuppgifter intermittert via enkät.

Bearbetning

För de frivilliga avsättningar där det har funnits tillgång till geodata, vilket är cirka 44 procent av den totala arealen frivilliga avsättningar, har överlappsanalyser gjorts mot formellt skydd och mot ägoslagskarteringen i NMD. Ytor som överlappar formellt skydd, annat ägoslag eller improduktiv skogsmark har då kunnat tas bort.

För arealuppgifter som har inhämtats via enkät, har viss bearbetning behövts för att hantera totala och partiella bortfall. Det har gjorts genom användning av hjälpdata, imputering av tidigare års svar eller via medelvärdesimputering från övriga svarande.

Arealen frivilliga avsättningar för icke-certifierade markägare har beräknats via ny skattning av icke-certifierad produktiv skogsmark multiplicerat med andel frivilliga avsättningar för denna grupp, vid uppföljningen för år 2010. Den skattningen har använts fram till 2016. Därefter genomfördes en ny undersökning som har använts från 2018 och framåt.

Hänsynsytor

Indata

Skogsstyrelsen har inventerat hänsyn vid föryngringsavverkning regelbundet mellan 1999 och 2017 i undersökningen Polytax (P0/1). Där drogs ett stickprov av avverkningsanmälningar för föryngringsavverkning, enligt urvalsmetoden Probability Proportional to Size (PPS), i hänsynuppföljningen slumpmässigt urval. Avverkning i ädellövskog ingick inte i urvalet. Avverkningsytorna inventerades före avverkning (P0) och sedan efter avverkning (P1), för att följa upp vilken hänsyn som hade lämnats. De typer av hänsyn som ingår i statistiken är hänsynskrävande biotoper, skyddszoner, samt övrig sparad mark med hänsynssyfte. Samtliga är inventerade efter föryngringsavverkning (P1). Impediment och hänsyn till kulturmiljöer ingår inte här.

Från 2016 fram till 2023 görs inventeringen i den nuvarande hänsynsuppföljningen, med 2023 som den sista säsongen för hänsynsuppföljningen.

De redovisade årtalen avser avverkningsår och sträcker sig från sensommar till försommar efterföljande år. Antalet inventerade objekt varierade i P1, men var mellan 600 och 700 från avverkningsåret 2009/2010 till 2012/2013. Därefter 250 till 350 vid de sista två säsongerna som inventerades. Det gäller också inventering av säsongerna runt 2016/2017. Även den totala mängden avverkningsanmälningar som inkommer till Skogsstyrelsen varierar från år till år, beroende på konjunktur, väder, skogsskador, med mera. Sedan 2010 har avverkningsanmälningarna varierat mellan 50 000 och 70 000 per år.

Bearbetning

Statistiken avser rullande treåriga medelvärden. För att kunna samredovisa hänsynsarealer med de andra formerna har säsongnoteringen i tabeller och figurer förenklats. Normalt redovisas midsäsongen för ett treårsmedelvärde, men i tabeller med statistik för alla fyra former finns behov av att ange enbart ett årtal. Det blir då det första årtal i midsäsongen som visas. Till exempel avser 2017 egentligen säsongerna 2016/2017, 2017/2018 och 2018/2019.

Med data från Polytax-inventeringen och hänsynsuppföljningen skattas andelen hänsyn, det vill säga arealen hänsyn i relation till föryngringsavverkad areal. De skattade andelarna hänsynsytor kombineras sedan med statistik om avverkad areal från Riksskogstaxeringen för att ge en hänsynsareal.

I den här statistiken ska skattningar till och med 2021 redovisas. Det är inte möjligt med statistiken för hänsynsytor, eftersom de senaste treårsmedelvärdena avser midsäsong 2016/2017. För att kunna ge en uppskattning om det senaste året har utvecklingen av hänsynsarealen hållits konstant från det senaste skattade värdet, midsäsong 2016/2017. Med det menas att samma andel hänsyn som tidserierna slutat på, har återanvänts med nya skattningar av avverkad areal från Riksskogstaxeringen. Det har kunnat användas till och med treårsmedelvärdet med säsongen 2017/2018. Därefter saknas statistik om slutavverkad areal och senaste hänsynsarealerna adderas i två år fram till 2021. Dessa senaste två åren av adderingar revideras sedan i kommande beräkningar, när ett nytt treårsmedelvärde för avverkningsstatistik finns tillgängligt. Om Riksskogstaxeringen reviderar tidigare skattningar för slutavverkad areal, behöver även skattningar för arealen hänsyn revideras.

Tidserien för skattningarna från Polytax-inventeringen har sin början kring år 2000. I de ackumulerade värden som redovisas ingår en uppskattning av hänsynen som har lämnats från 1993 till dess att skattningar från Polytax tar vid. Det gjordes tre enskilda utredningar där hänsynen inventerades; 1993, 1995 och 1997. För de mellanliggande

åren har medelvärden av andelen hänsyn skapats. Inventeringarna från 1993 och 1995 inkluderade dock bara hänsynsytor som var mindre än 0,5 hektar. Det gör att hänsynsarealen är underskattad för perioden 1993 till 1996.

Ingen separat tidserie utan överlapp kan skapas för hänsynsarealen, eftersom inventeringar är baserade på ett stickprov och det saknas geografiska data för samtliga årtal och hänsynsytor. Hänsynen inventeras vid föryngringsavverkning på produktiv skogsmark och därför bör inga överlapp finnas mot formellt skyddad mark eller improduktiv skogsmark. En uppskattning av överlapp mot frivilliga avsättningar gjordes i arbetet med skogliga konsekvensanalyser (SKA15). Det visade att det fanns överlapp på motsvarande 1,6 procent av den avverkade arealen. Det motsvarar nästan 3 000 hektar vid en avverkad areal på 185 000 hektar. Studien gjordes på data som fanns för årtalen 2008 till 2012 från Polytax. Därför finns inte tillräckligt underlag för att kunna säga hur överlapp för hela tidserien ser ut.

Improduktiv skogsmark, SLU Riksskogstaxeringen

Indata

Sveriges lantbruksuniversitet (SLU) är statistikansvarig myndighet för officiell statistik över skogsmark, där den totala arealen skogsmark i Sverige skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. Det är en stickprovsundersökning till största delen baserad på fältinventering av provytor i hela landet.

Referensår

Statistiken visar femårsmedelvärde för perioden 2017 till 2021, där 2019 är mitten-år. Egentligt referensår för statistik över improduktiv skogsmark är således 2019. Det redovisas i de tabeller och diagram som endast innehåller statistik över improduktiv skogsmark. I de tabeller och diagram som visar alla fyra former tillsammans, anges det gemensamma referensåret 2021. För den improduktiva skogsmarken är det ett årtal som anges endast i denna rapport. I annan redovisning anges referensår 2019 för samma siffror. I diagram 4 kallas årtalen för ”rapport-år”, för att tydliggöra detta.

Bearbetning

Sveriges totala skogsmarksareal, liksom produktiv och improduktiv skogsmark, skattas med hjälp av Riksskogstaxeringen. För att ta bort arealer som överlappar formellt skydd, har SLU beräknat den improduktiva skogsmarkens andel av total skogsmark inom formellt skydd, med NMD 1.1 som underlag. Andelen har multiplicerats med skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen. Det ger arealen improduktiv skogsmark inom formellt skydd. Därefter har den totala skattningen av total areal improduktiv skogsmark enligt Riksskogstaxeringen reducerats med areal improduktivt inom formellt skydd.

Beräkningen har utförts länsvis och ovan/nedan fjällnära gränsen. Därefter har regionernas och hela landets sammanlagda reducerade areal beräknats.

Statistikens kvalitet

Statistikens fyra former/delmängder skiljer sig åt avseende:

- juridik, innebörd och varaktighet
- metod för insamling av indata
- möjlighet att reducera överlapp mellan former och undvika dubbelräkning av arealer
- kvalitet och upplösning i dataunderlag

Med anledning av dessa skillnader, samt att statistiken inte är värderad i relation till nationella eller internationella mål, kan summeringar av de fyra formerna vara missvisande. I den officiella statistiken summeras de därför inte.

Mer information om statistiken och dess kvalitet ges i en särskild kvalitetsdeklaration på SCB:s webbplats, www.scb.se/MI0605.

Formellt skyddad skogsmark

Naturvårdsregistret (NVR)

Uppgifterna i naturvårdsregistret uppdateras och förbättras kontinuerligt. Arealer revideras på grund av förändringar i den geometriska utbredningen av skyddade objekt, exempelvis när en utvidgning eller ny inmätning görs. Under 2010-talet har det genomförts insatser för att förbättra registrets kvalitet avseende geodata. I flera fall har det inneburit en förändring av objektens ytor. Andra förändringar som kan göras är att felklassade objekt korrigeras.

Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är samma. Uttag görs vid ungefär samma tidpunkt inför varje års statistikproduktion. Fastställda rutiner för kontroll av registeruttaget tillämpas. Kontrollerna görs av både Metria och SCB.

Navet

Enligt Skogsstyrelsens dokumentation håller databasen en god kvalitet. Registret är levande, genom att det kontinuerligt förändras. Det gäller även redan registrerade objekt. Uttag vid olika tidpunkter kan därmed generera olika resultat, även om referenstidpunkten för objektens besluts- eller gällandedatum är densamma. Jämförelser mot senare uttag från registret görs i regel inte.

Uttag av skogliga biotopskyddsområden som användes vid beräkning av statistik med referensdatum 2020-12-31, saknade 170 objekt som blev gällande under 2019 och 2020. Objekten var uttagna för rättning vid tidpunkten för statistikproduktionens registeruttag från NVR. De saknade objekten skattas till cirka 680 hektar, vilket motsvarade 2 procent av de skogliga biotopskyddens totala areal. Dessa objekt ingår i årets uttag från NVR och i statistiken avseende 2021-12-31.

Sveaskogs beståndsregister över skyddad areal i ekoparksavtal

Sveaskog har tillhandahållit geodata över beståndsindelning av områden som ingår i samtliga ekoparker. Endast områden med målklass Naturvård orörd (NO) och Naturvård skötsel (NS) har analyserats och medräknats i statistiken. Uppgifter och avgränsning i kartan kommer från Sveaskog. Noggrannhet och kvalitet på de aktuella beståndens avgränsningar är oklar.

Nationella marktäckedata (NMD)

Karteringen i NMD baseras på en kombination av satellitdata och information från laserskanning av Sverige. I mindre utsträckning tar den även stöd av befintliga kartunderlag. Den har en minsta redovisningsenhet på 1 pixel (0,01 ha), med undantag för vatten som baseras på Lantmäteriets data och åkermark som till största delen baseras på LPIS data från Jordbruksverket.

Aktualiteten för data i NMD beror på de underliggande datakällorna. Ingående klasser, förväntad noggrannhet, produktivitet, fjällskog och karteringsmetodik framgår av NMD:s produktbeskrivningar⁴.

Definition av skogsmark

Karteringsmetoden för det som i NMD benämns som skogsmark har anpassats till definitioner i Skogsvårdslagen, där höjd mer än 5 meter och krontäckning mer än 10 procent definieras. Generaliseringen av data har anpassats för att i möjligaste mån skapa en avgränsning av skogsmark, en så kallad skogsmask, som är jämförbar med de regler som används i Riksskogstaxeringen (RT). NMD har utvärderats mot fältinventerade punkter i RT och jämförts med skattade arealuppgifter för skog därifrån⁵.

Överensstämmelsen mellan klassningen av skog i NMD och fältinventerade punkter i RT bedöms vara mycket bra. Jämförelser av den skattade skogsmarksarealen i RT och motsvarande areal i NMD

---

⁴ https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_NMD2018Basskikt_v2_2.pdf
https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_tillagsskikt_LagFjallskog_v1_1.pdf
https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/NMD_Produktbeskrivning_tillagsskikt_Produktivitet_v1_2.pdf

⁵ https://gpt.vic-metria.nu/data/land/NMD/Jamforelse_NMD_RT_20200908.pdf

stämmer bra på nationell nivå, men det finns variationer på länsnivå. När den skattade arealen av skogsmark i RT jämförs med NMD:s areal av skogsmark, har NMD nationellt sett 4 procent mindre skogsmark än RT. Jämförs tilläggsinformation för produktivitet, ogeneraliserad version, har NMD nationellt sett 2 procent mindre produktiv skogsmark än RT. Det finns större avvikelse på länsnivå.

NMD har använts sedan 2018 års statistik. Till och med 2017 års statistik användes *Naturtypskartering av skyddade områden i Sverige* (KNAS) för beräkning av naturtyper. KNAS hade en avgränsning av skogsmark som var baserad på Lantmäteriets terrängkarta från 2000 till 2006. Även övriga naturtypsklasser i KNAS baserades på material och metoder med delvis annan definition.

Frivilliga avsättningar

Statistikens tillförlitlighet är god för de åtta stora fastighetsägare som Skogsstyrelsen har avtal med. Det omfattar totaluppgifter från register som levereras som geodata till Skogsstyrelsen för bearbetning av eventuella överlappande arealer. För den del av statistiken som samlas in via enkäter till certifikatinnehavarna finns felkällor kring bortfall och felaktiga svar.

Svarsfrekvensen på enkäten är mycket bra. Endast någon enstaka aktör med liten areal har totalt bortfall. Ytterligare några aktörer har partiellt bortfall, men det partiella bortfallet minskar varje år. I takt med att ny och mer komplett rapportering inkommer, reviderar Skogsstyrelsen även tidigare år där det är möjligt.

Felaktiga svar hanteras via rimlighetskontroller, till exempel mot tidigare år. Svar som inte följer definitionen, som enbart produktiv skogsmark och ej överlappande mot formellt skydd, riskerar att ge en viss överskattning. Det hanteras via intermittenta kvalitetsstudier. För icke certifierade fastighetsägare finns motsvarande felkällor. Där är bortfallet större, då det uppmätts till cirka 50 procent i tidigare undersökningar.

För närvarande pågår flera olika förändringsarbeten som kan komma att påverka den framtida statistiken över frivilliga avsättningar. Idag är det inte möjligt att redovisa formen uppdelat på ovan och nedan den fjällnära gränsen. Förhoppningen är att rapportering med geodata ska öka kontinuerligt.

Hänsynsytor

Tillförlitligheten anses totalt sett vara god. Resultaten presenteras som glidande treårsmedeltal för att kunna redovisas på landsdelsnivå. Statistikens tillförlitlighet är god för mätsåsongerna 2000/2001 till 2014/2015, 2016/2017 med data från Polytax och hänsynsuppföljningen, samt skattningar från enskilda uppföljningar 1993, 1995 och 1997. För

dessa mätperioder är dataunderlaget baserat på inventering i skogen. Statistik för övriga årtal bör ses som preliminära eller prognoser.

Två kontrollinventeringar har utförts inom Polytax. Inventeringspersonalen har även gjort årliga kalibreringsövningar för att säkerställa inventeringens kvalitet. Kontrollinventering är även utförd vid två tillfällen i hänsynsuppföljningen som treårsmedelvärdet 2016/2017 baseras på.

Hänsynsarealens felmarginal har beräknats för säsongerna 2000/2001 till 2014/2015, samt 2016/2017 i 2021 års skattning. Felmarginalen varierar beroende på hur många objekt som har blivit inventerade respektive år. Felmarginalen varierar mellan 1,3 vid säsong 2000/2001 och 0,7 vid säsong 2016/2017. Ingen egentlig trend går att utläsa. Medelvärdet för felmarginalen de olika säsongerna är 0,9.

Statistiken om ackumulerad areal hänsyn är baserad på andelsskattningar för hänsyn som sedan kombineras med arealskattningar för slutavverkning. När ny och mer aktuell statistik om avverkad areal publiceras så innebär det att skattningarna för arealen hänsyn behöver revideras. Statistiken över avverkad areal är treårsmedelvärden. Därför kommer det för varje ny publicering att göras en justering av de två föreliggande referensåren av areal hänsyn. Det beror på att det nya och mer aktuella treårsmedelvärdet utgör grunden i beräkningen.

Det finns ingen utredning gjord om hänsynsyornas varaktighet över tid. Det innebär att inget avdrag gjorts för hänsynsytor som eventuellt försvunnit under tidseriens gång, vilket troligtvis bidrar till att överskatta arealen hänsynsmark.

Improduktiv skogsmark

SLU Riksskogstaxeringen, skogsmark totalt

Statistikens tillförlitlighet för total areal skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,8 procent för hela landet, med 1 till 5 procent för regionerna.

Produktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal produktiv skogsmark är mycket god. Det statistiska medelfelet skattas till 0,9 procent för hela landet, med 1 till 7 procent för regionerna.

Improduktiv skogsmark

Statistikens tillförlitlighet för total areal improduktiv skogsmark är god. Det statistiska medelfelet skattas till 2,4 procent för hela landet, med 4 till 12 procent för regionerna.

Förändringar jämfört med föregående års statistik

För statistikens alla delar har dataunderlaget förbättrats och utökats under det senaste året. Det ger en högre kvalitet i statistiken, men innebär samtidigt att jämförelser med tidigare års uppgifter ska göras med försiktighet.

Formellt skyddad skogsmark

Utredning pågår av årets (2022 års) uttag av naturvårdsavtal av typen ekoparker. Förändringar jämfört med föregående års data har noterats, men inte kunnat förklaras. Utredningen var inte klar vid statistikens publiceringsdatum. Årets statistik över ekoparker baseras därför på data med viss osäkerhet. Eventuell revidering görs vid nästa publiceringstillfälle, det vill säga i maj 2023. Ekoparkerna utgör endast en mindre del av statistiken över formellt skyddad natur.

Frivilliga avsättningar

I samband med att statistiken över frivilliga avsättningar för 2021 publiceras, har statistiken för åren 2018 till 2020 reviderats. Revideringarna rör främst förbättrad rapportering från uppgiftslämnare, i form av mer säker länsindelning eller ägarkategorisering. Dessutom har den allmänna registerhållningen förbättrats hos några viktiga uppgiftslämnare, efter större ägarbyten under de senaste åren. Förändrade beräkningsmetoder har också införts gällande frivilliga avsättningar inom den ej certifierade skogsmarken.

Sammantaget har detta, med år 2020 som exempel, lett till en nedrevidering av tidigare publicerad areal frivilliga avsättningar med 45 000 hektar. Revideringarna kan vara större för enstaka län eller ägarkategorier.

Hänsynsytor

Skogsstyrelsen har genomfört följande kvalitetsförbättrande åtgärder för statistiken om hänsynsytor:

- Helt ny skattning för slutavverkad areal 2018, vilket innebär att även hänsynsarealen revideras för åren 2018 till 2020. Denna revidering görs varje år. Den senaste skattningen om slutavverkad areal avser mittåret som är 3 år bakåt i tiden. Därefter antas slutavverkad areal vara densamma. När ny skattning görs året därpå, behöver alla de tre senaste åren revideras igen.
- SLU Riksskogstaxeringen har reviderat hela den historiska tidserien för slutavverkad areal. Då behöver även arealen hänsyn revideras. Revideringarna är små.
- En helt ny skattning av treårsmedelvärde för andelen hänsyn med mittåret 2016/2017 har beräknats med nya data från Skogsstyrelsens hänsynsuppföljning. Tidigare var det senaste uppmätta värdet från 2014/2015. Det betyder att de mellanliggande åren har behövt knytas samman med en

modelluppskattning. För åren efter 2017/2018 antas andelen hänsyn vara konstant. Det betyder att arealen hänsyn revideras för alla åren efter 2014/2015.

- Ett stort arbete har gjorts för att förbättra strukturen och användarvänligheten i databasen där data från hänsynsuppföljningen samlas. Detta ska leda till en säkrare hantering av data.

Improduktiv skogsmark

Officiell statistik över skogsmark (produktiv och improduktiv skogsmark) publiceras årligen av SLU⁶ och nyttjas och återpubliceras delvis i den statistik som SCB publicerar i den här rapporten.

Från och med förra årets statistikredovisning är SLU:s dataunderlag komplett avseende improduktiv skogsmark, i och med att fältinventeringen från år 2016 inkluderar all improduktiv skogsmark i fjällområdet. Den marginella ökningen av den totala arealen improduktiv skogsmark mellan rapport-åren 2020 och 2021 är inte statistiskt signifikant. Den minskade arealen improduktiv skogsmark *utanför* formellt skydd i Diagram 4 är således en konsekvens av att arealen improduktiv skogsmark *inom* formellt skydd har ökat. Av den anledningen redovisas inga tillkomna arealer improduktiv skogsmark i tabellerna 5 och 6.

Revideringar

Statistiken över frivilliga avsättningar och hänsynsytor har reviderats för åren 2018, 2019 och 2020. Se beskrivningar ovan. Jämförelser över tid ska inte göras mellan rapporter. Korrekta och uppdaterade värden för samtliga år finns i SCB:s statistikdatabas:

https://www.statistikdatabasen.scb.se/pxweb/sv/ssd/START_MI_MI06_05/SkyddSkogFrivillig/

---

⁶ <https://skogsstatistik.slu.se/pxweb/sv/OffStat/>

Bra att veta

Information hos andra myndigheter

Kartverket Skyddad Natur
Naturvårdsverkets webbkarta Skyddad natur är ett verktyg för att hitta skyddade områden i en viss kommun eller län, statistik för enskilda objekt med specifika syften, beslutsmyndigheter eller årtal för bildande. Informationen kommer från det nationella naturvårdsregistret och databasen över Sveriges Natura 2000-områden, samma källor som ligger till grund för den officiella statistiken över Skyddad natur.

<https://skyddadnatur.naturvardsverket.se/>

Naturvårdsverket

På Naturvårdsverkets webbplats finns information om olika typer av formellt skydd, processen vid bildande av skydd, med mera.

Skogsstyrelsen

Skogsstyrelsen publicerar officiell statistik om de biotopskyddsområden och naturvårdsavtal som myndigheten tecknar med skogsägare. Flera faktorer leder till en skillnad mellan Skogsstyrelsens och SCB:s statistik:

- SCB:s statistik utgår från gällandedatum (laga kraft) för objekten. Skogsstyrelsen använder beslutsdatum och inkluderar därmed fler objekt och arealer än SCB, även om samma referensdatum används i båda redovisningarna.
- SCB:s statistik inkluderar så kallade vitryggs- och ekoparksavtal, samt naturvårdsavtal tecknade med kommuner och länsstyrelser. Det ingår inte i Skogsstyrelsens statistik.
- Beräkning av arealer görs med olika metoder. Skogsstyrelsen baserar sin arealuppgift på information i register, medan SCB gör egen areaberäkning med hjälp av geodata.
- SCB räknar bort överlappande arealer. Det gör inte Skogsstyrelsen.

Tabell 19. Orsak till skillnad i statistik över biotopskydd och naturvårdsavtal

Typ av orsak	SCB	Skogsstyrelsen
Tidpunkt	Gällande/Laga kraft	Beslutsdatum
Beräkning av arealer	Geodata	Arealer i register
Överlappsanalys	Ja	Nej
Ingår ekoparker och vitryggsavtal (No/Ns)	Ja	Nej
Ingår avtal med kommuner och länsstyrelser	Ja	Nej

Sveriges lantbruksuniversitet, SLU

SLU producerar och publicerar officiell statistik om Sveriges skogsmark, inom undersökningen Riksskogstaxeringen. Uppgifterna publiceras bland annat i den årliga publikationen Skogsdata, tillsammans med ett aktuellt tema. Tema i 2022 års version av Skogsdata är *Den formellt skyddade skogen*⁷.

⁷ https://www.slu.se/globalassets/ew/org/centrb/rt/dokument/skogsdata/skogsdata_2022_webb.pdf

Tips vid användning av statistiken

Begrepp inom statistiken över skyddad natur kan skilja sig åt, beroende på i vilket sammanhang och med vilket syfte som uppgifterna har tagits fram. Därför är det viktigt att förstå och vara uppmärksam på vilka definitioner och i vilka sammanhang som statistiken förekommer. Dessa begrepp är viktiga att känna till i användningen av statistiken:

Tabell 20. Relationer mellan begrepp i statistiken

Naturresevat med gällande/laga-kraftvunnet beslut	Arealer för markersättningar/marklösen för bildande av naturresevat
Arealer med föreskrifter mot skogsbruk	Areal utan föreskrifter mot skogsbruk
Skyddad skogsmark totalt	Skyddad produktiv skogsmark
Skyddad natur ovan gränsen för fjällnära skog	Skyddad natur nedanför gränsen för fjällnära skog
Överlapp mellan skyddstyper, till exempel att Natura 2000 ofta överlappar arealer med nationalparker eller naturresevat	

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land 2021

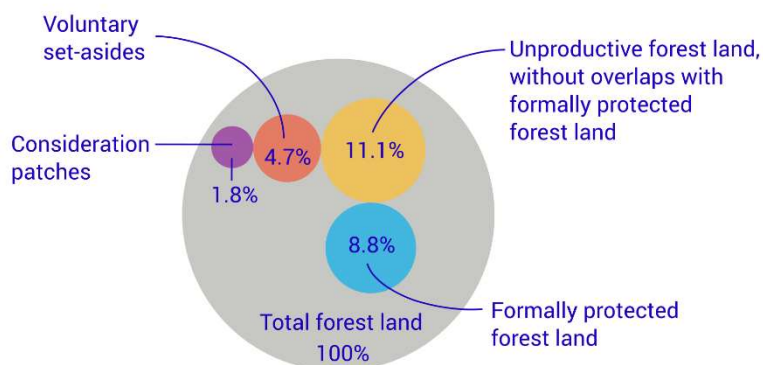
Summary

Forest land is the dominating type of land in Sweden. According to Swedish National Forest Inventory statistics, forest land accounts for 28 million hectares, which corresponds to 69 percent of Sweden's total land area. This high proportion of forest land makes Sweden, second only to Finland, the country in Europe with the highest proportion of forest land in relation to its total land area.

This report presents coherent statistics on various aspects of forest land in Sweden. The statistics are divided into four types:

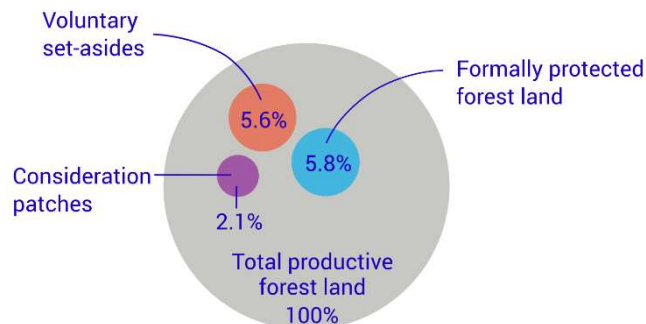
- formally protected forest land,
- voluntary set-asides,
- consideration patches, and
- unproductive forest land.

Types of forest land in the statistics, as a percentage of all forest land

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences. The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Types of productive forest land, as a percentage of all productive forest land

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency and the Swedish University of Agricultural Sciences. The size of the circles corresponds to the actual proportions.

Formally protected forest land comprises almost 2.4 million hectares, of which more than 1.3 million hectares are productive forest land. This corresponds to almost 6 percent of Sweden's total productive forest land and just under 9 percent of the total forest land.

Formally protected forest land is protected through various instruments, governed by laws and other regulations on forestry. It includes areas within national parks, nature reserves, habitat protection areas, nature conservation agreements and Natura 2000 with designated forest habitats. Nature reserves and habitat protection areas that have been decided on but do not yet apply, are also included. Furthermore, land compensation for future nature reserves is included, as well as areas under an agreement between Swedish Environmental Protection Agency and the Swedish Fortifications Agency.

Voluntary set-asides account for 1.3 million hectares of Sweden's productive forest land, which corresponds to almost 6 percent of Sweden's total productive forest land and just under 5 percent of the total forest land. Voluntary set-asides refers to smaller areas of productive forest land for which the landowner has voluntarily made a decision not to carry out measures that can damage natural values, the cultural environment or social values. These areas must be documented in a management plan or similar.

According to calculations, consideration patches account for almost 0.5 million hectares, which corresponds to about 2 percent of Sweden's productive forest land as well as total forest land. Consideration patches refers to smaller areas of productive forest land that have been designated for regeneration felling, voluntarily by the landowner or pursuant to the Forestry Act.

Unproductive forest land amounts to almost 4.4 million hectares in total. Unproductive forest land without formal protection amounts to 3.1 million hectares, or 11 percent of Sweden's total area of forest land.

Unproductive forest land refers to forest land that, on average, is not able to produce more than one cubic metre of wood per hectare and year. Examples of unproductive forest land are trees on wetlands and mountainous impediments, as well as large parts of the mountain birch forest.

Formally protected forest land, voluntary set-asides, consideration patches and unproductive forest land, 2021

Areas are rounded to even 100s

Forms	Areas in hectares, without overlapping areas		Share of Sweden's total forest land	
	Productive forest land	Total forest land	Productive forest land	Total forest land
Formally protected forest land	1 327 600	2 369 800	5.8%	8.8%
Voluntary set-asides	1 307 000	1 307 000	5.6%	4.7%
Consideration patches	497 200	497 200	2.1%	1.8%
Unproductive forest land, without overlaps with formal protection	0	3 097 800	0.0%	11.1%

Source: Statistics Sweden, the Swedish Environmental Protection Agency, the Swedish Forest Agency, and the Swedish University of Agricultural Sciences.

Statistics on formally protected forest land are calculated based on the Swedish register on areas protected by the Environmental Code (NVR) and Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1). Areas for nature conservation agreements of the type "ekoparker" are partly included, however under investigation.

Overlap between formal protection and unproductive forest land is estimated and excluded based on a hierarchy, starting with formally protected forest land.

The statistics do not show overlap between voluntary set-asides and other types. Overlap may exist but has not been studied thoroughly enough to be presented.

The total area of forest land has been retrieved from the Swedish National Forest Inventory. It is used for calculating the proportion of voluntary set-asides, consideration patches, and unproductive forest land. The proportion of formal protection is calculated using total areas according to Swedish data on land cover mapping (NMD 1.1).

The area of consideration patches are preliminary estimates based on the most recent definitive five-year average value in 2016/2017.

Unproductive forest land refers to the Swedish National forest Inventory's five-year average value for the period 2017 to 2021, in which 2019 is the middle year. Areas on productive forest land cannot occur, according to the definition of unproductive forest land.

Areas and percentages of the four types are not summed in the official statistics. This is due to several factors, including major legal distinctions between the types concerning how they can affect land use on the area where they are located. The methods used to calculate the areas also differ greatly, mainly based on which data is available as a basis for the statistics. Furthermore, these statistics are not measured in relation to national or international goals. All this means that aggregates may be misleading.

Areas without overlap between the different types for forest land are calculated based on the formal protection, which is presented in its entirety. The statistics only show voluntary set-asides and consideration patches on productive forest land, and thus cannot overlap with unproductive forest land. Therefore, the statistics only show overlap between formal protection and unproductive forest land, in which overlapping areas have been removed from the unproductive forest land.

List of terms

art- och habitatdirektivet	habitat directive
biotopskyddsområde i skog	habitat protection area in forest land
formellt skyddat	formally protected
Fortifikationsverket	Swedish Fortifications Agency
frivilliga avsättningar	voluntary set-asides
fågeldirektivet	bird directive
föreskrifter mot skogsbruk	regulations against forestry
gällande/laga kraft	valid by law
hänsynsytor	consideration patches
improduktiv skogsmark/impediment	unproductive forest land
inomstatlig överenskommelse	agreement between government agencies
instrument för skydd	protection tool /type of protection
Jordabalken	Land Code
Lantmäteriet	Lantmäteriet, the Swedish mapping and cadastral agency
länsstyrelsen	County Administrative Board
markersättning	land compensation
Miljöbalken	Environmental Code
miljöskyddslagen	Environmental Protection Act
nationalpark	national park
Nationella marktäckedata (NMD)	Swedish data on land cover mapping
Natura 2000-område	Natura 2000 site
naturgeografiska regioner (SUS)	Swedish geographical regions
naturreservat	nature reserve
naturresurslagen	Act on the Management of Natural Resources
naturvårdsavtal	nature conservation agreement
Naturvårdsregistret (NVR)	Swedish register on areas protected by the Environmental Code
Naturvårdsverket	Swedish Environmental Protection Agency

nedan fjällnära gräns	below the subalpine border
ovan fjällnära gräns	in the subalpine region
permanent formellt skydd	permanent formal protection
Riksskogstaxeringen	The Swedish National Forest Inventory
skogsmark	forest land
Skogsstyrelsen	The Swedish Forest Agency
skyddad produktiv skogsmark	protected productive forest land
Sveriges lantbruksuniversitet (SLU)	Swedish University of Agricultural Sciences
tidsbestämt formellt skydd	time-limited formal protection

SCB beskriver Sverige Statistikmyndigheten SCB förser samhället med statistik för beslutsfattande, debatt och forskning. Vi gör det på uppdrag av regeringen, myndigheter, forskare och näringsliv. Vår statistik bidrar till en faktabaserad samhällsdebatt och väl underbyggda beslut.